

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
GENEL GAZETECİLİK BİLİM DALI

**TÜRKİYE’NİN AB GÖRSEL İŞİTSEL POLİTİKALARINA
UYUM ÇABALARI**

Yüksek Lisans Tezi

FAİK UYANIK

İstanbul, 2006

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
GENEL GAZETECİLİK BİLİM DALI

TÜRKİYE’NİN AB GÖRSEL İŞİTSEL POLİTİKALARINA UYUM ÇABALARI

Yüksek Lisans Tezi

FAİK UYANIK

Danışman: PROF.DR.MELDA CİNMAN ŞİMŞEK

İstanbul, 2006

KISALTMALAR

3G	Üçüncü Kuşak şebekeleri,
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ABGS	Avrupa Birliği Genel Sekreterliği
AİHS	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AKP	Adalet ve Kalkınma PArtisi
CENELEC	European Committee for Electrotechnical Standardization
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
DVB	Digital Video Broadcasting - HomeDigital Video Broadcasting project
EBU	Avrupa Yayın Birliği
EC	Avrupa Konseyi
ETSI	Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü
Eureka	Europe-wide Network for Industrial R&D
G8	Gelişmiş sekiz ülke
GATS	Hizmet Ticareti Genel Anlaşması
GSM	Global System for Mobile Communications
HDTV	Yüksek çözünürlüklü televizyon
ITU	Uluslararası Telekomünikasyon Birliği
i2010	“2010 Avrupa Bilgi Toplumu” hedefi
Komisyon	Avrupa Birliği Komisyonu
Konsey	Avrupa Birliği Konseyi
MEDIA	AB Görsel-İşitsel politika aracı
Media Plus	AB’nin diğer Görsel-İşitsel politika aracı
MFN	En Çok Kayırılan Ülke
MİT	Milli İstihbarat Teşkilatı
NİCAM	Hollanda’nın Görsel İşitsel Medya Sınıflandırılmasından Sorumlu Enstitüsü
P2P	Peer-to-Peer - Görsel-işitsel içerikteki İçerik Paylaşımı/Paylaşım Platformu
RTÜK	Radio ve Televizyon Üst Kurulu
SMS	Kısa Mesaj Sistemi
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TMSF	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TV	Televizyon
TVwF:	Television Without Frontiers / Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi
TVYD	Televizyon Yayıncıları Derneği
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü
VOD	Video-on-demand/Çağırıldığını İzle
WSIS	Bilgi Toplumu Dünya Zirvesi

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	III
İÇİNDEKİLER	IV
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM: AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GÖRSEL İŞİTSEL POLİTİKALARI	3
A. AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GÖRSEL-İŞİTSEL POLİTİKALARINA GENEL BAKIŞ	3
1. AB Kurucu Antlaşması kapsamında Görsel-İşitsel Politika	
B. SINIR TANIMAYAN TELEVİZYON YÖNERGESİ	4
1. Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesinde Yer Alan Tanımlar	5
1a. Televizyon Yayını	
1b. Yayıncı	
1c. Televizyon Reklamı	
1d. Aldatıcı Reklam	
1e. Sponsorluk	
1f. Tele-alışveriş	
2. Yönergenin Genel Hükümleri	6
2a. Yeniden İletim	
2b. Önemli Olaylar	
2c. Televizyon Programlarının Üretim ve Dağıtımının Geliştirilmesi (Avrupa Eserleri ve Bağımsız Eserler)	
2d. Reklam ve Tele-Alışveriş	
2e. Program Destekleme (Sponsorluk)	
2f. Küçüklerin ve kamu düzeninin korunması	
2g. Cevap hakkı	
3. Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi'nin uygulamasındaki başarı durumu	10
4. Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi'nde modernizasyon ihtiyacını doğuran etmenler	11
4a. Modernizasyon sürecinin aşamaları	
4b. Yeni teklifte öngörülen düzenlemeler	
4c. Gizli reklam hakkındaki düzenlemeler	
4d. Ürün konumlama hakkındaki düzenlemeler	
4e. Yeni düzenleme hakkında genel değerlendirme	
C. MEDIA PROGRAMI VE GÖRSEL - İŞİTSEL POLİTİKAYI DESTEKLEYEN BAŞKA TOPLULUK PROGRAMLARI	16
D. AVRUPA GÖRSEL İŞİTSEL GÖZLEMEVİ (EUROPEAN AUDIOVISUAL OBSERVATORY)	17
E. AVRUPA'DA GÖRSEL-İŞİTSEL POLİTİKA ALANINDAKİ DİĞER DÜZENLEMELER	18
1. Televizyon Sinyallerinin İletiminde Kullanılan Standartlar Hakkındaki Yönerge	
2. Sayısal Çağda Avrupa görsel-işitsel politikası için kurallar ve rehber ilkeler hakkındaki Konsey Sonuç Kararı	
3. 24 Eylül 1998 tarihli Konsey Tavsiye Kararı	
4. 17 Aralık 1999 tarihli Konsey Sonuç Kararı	
5. 27 Eylül 1999 tarihli Konsey Sonuç Kararı	
F. AB'NİN GÖRSEL- İŞİTSEL POLİTİKASININ DIŞ İLİŞKİLER BOYUTU	22

G. AB’NİN GÖRSEL- İŞİTSEL POLİTİKASI İLE KÜLTÜR VE EĞİTİM POLİTİKASI’NIN KOORDİNASYONU	23
H. GENİŞLEMENİN AB’NİN GÖRSEL- İŞİTSEL POLİTİKASINA ETKİSİ	24
İKİNCİ BÖLÜM: TÜRKİYE’DE GÖRSEL-İŞİTSEL POLİTİKALAR	26
A. AVRUPA’DA VE TÜRKİYE’DE YAYIN DİLİ KONUSUNDAKİ UYGULAMALAR	26
1. AB’de yayın dili ve Türkiye	
B. GÖRSEL İŞİTSEL ALANDAKİ AB MEVZUATI VE TÜRKİYE’NİN ULUSAL MEVZUATI	30
C. AB MEVZUATI VE ULUSAL MEVZUAT UYUM TAKVİMİ	33
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: TÜRKİYE’NİN GÖRSEL İŞİTSEL POLİTİKA UYUMU KONUSUNDA GÜNCEL GELİŞMELER	34
A. RTÜK ÜYELERİNİN SEÇİM YÖNTEMİNDEKİ DEĞİŞİKLİK	34
B. TÜRK TELEVİZYON SEKTÖRÜNDE YABANCI SERMAYE KOTASI	34
C. YEREL DİL VE LEHÇELERDE YAYININ SÜRESİNDE YAPILAN SON DÜZENLEMELER	36
1. Yerel dil ve lehçelerin kullanım süresinin sınırı	
2. Türkiye’de yerel dil ve lehçelerde yayının gelişimi ve bugünkü tablo	
D. LİSANSLAMA KONUSUNDAKİ DÜZENLEMELER	38
E. AKILLI İŞARETLER SİSTEMİ	39
1. Akıllı İşaretler Sistemi’nin hazırlık ve deneme süreci	
2. Akıllı işaretler sınıflandırma sisteminin ortaya çıkış nedeni ve uygulanışı	
3. Program sembollerinin duyurulması	
F. SAYISAL KARASAL YAYIN	42
G. RTÜK’ÜN YEREL VE BÖLGESEL YAYINCILARA YÖNELİK EĞİTİM SEMİNERLERİ	45
SONUÇ	46
KAYNAKÇA	48
EKLER	50

GİRİŞ

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılım yolundaki entegrasyon sürecinde AB Komisyonu tarafından yürütülen müzakerelerde¹, “**Bilgi Toplumu ve Medya**” başlığı altında, elektronik ticaret, elektronik imza, medyaya yönelik AB programları, televizyon yayıncılığı, internet hızı ve güvenliği, internet telefonu ve telekomünikasyon sektöründe rekabet gibi konularda topluluk müktesebatına uyum hedeflenmektedir.

AB Komisyonu, bilgi toplumu ve medya konusunda son yıllarda yaptığı reformlarla Türkiye'nin müktesebata önemli ölçüde uyum sağladığını kabul ederken, örneğin **Görsel-İşitsel Politika** alanında farklı dil ve lehçelerdeki televizyon yayınlarının daha özgür olmasını ve ilgili yasal düzenlemelerin yapılmasını istemektedir.

Bu çalışmada, Bilgi Toplumu ve Medya başlığı altında incelenen politika alanlarından seçilen Görsel-İşitsel Politikalar bölümü incelenmiştir.

*Türkiye'nin bu alandaki çalışmalarının özellikle son AB uyum paketlerinin ve pratiğe yönelik yasal-idari düzenlemelerin getirdikleri açısından dikkat çekici olduğu, ancak uygulamadaki eksikliklerin yanı sıra, idari kapasite eksiği ve düzenleyici çalışmaların bazı noktalarda tıkanması veya cesur adımlara ihtiyaç duyması nedeniyle eleştirilebileceği tezi, **çalışmanın esas başlangıç noktasıdır.***

Bu kapsamda özellikle ilerleyen bölümlerde ayrıntılı olarak incelenmiş olan *Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi* ve Televizyon yayınlarında içerik konusuna ağırlık verilmiştir.

Görsel-İşitsel alandaki mevzuatın pek çok bölümü Kopenhag Siyasi Kriterleri'nin Kültürel Haklar bölümü ve *Topluluk Müktesebatı*'nın Kültür Politikası bölümü ile örtüşmektedir.

---

¹ Türkiye-AB müzakerelerinde tarama süreci çerçevesinde bu tezin teslim edildiği 16 Haziran 2006 tarihine kadar 22 başlıkta tanıtıcı ve 18 başlıkta ayrıntılı tarama toplantıları yapılmıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılım müzakerelerinde 10. başlık olan Bilgi Toplumu ve Medya ile ilgili tanıtıcı tarama toplantısı **12 ve 13 Haziran 2006** tarihlerinde Brüksel'de yapılmıştır. Bu toplantı ve ardından **13 ve 14 Temmuz 2006** tarihlerinde yapılacak olan ayrıntılı tarama ve fiili müzakere aşamaları ile konu hakkındaki uyum çabalarının daha da yoğunlaşması beklenmektedir.

Bunlardan Yayın Dili konusu, çalışma ölçeğimizin elverdiği ölçüde kapsanmıştır. Ancak Görsel-İşitsel alan ile ilgili teknik çerçeve düzenlemeleri ile Bilgi Toplumu başlığı altındaki düzenlemeler, bu çalışmanın alanına girmemektedir. Sadece Karasal Dijital Yayıncılık ile ilgili gelişmelere, uyum kapsamındaki güncel gelişmeler bölümünde değinilmiştir.

Tezin birinci bölümünde Avrupa Birliği'nin ilgili mevzuatı incelenmiştir.

İkinci bölümde ise Türkiye'nin *Topluluk Müktesebatı*'nda konuyla ilgili bölümlere karşılık gelen mevzuatı ve bu mevzuatın AB normları ile ne kadar örtüştüğü incelenmiştir.

Son olarak da Türkiye'de son dönemde Görsel-İşitsel alanda AB normlarına uyum için gerçekleştirilen bazı düzenlemeler ile güncel bazı gelişmeler incelenmiştir.

Böylelikle iki tarafın kağıt üzerinde ve uygulamada birbirlerine ne kadar yakın olduklarının bir fotoğrafı çekilmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM:

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GÖRSEL İŞİTSEL POLİTİKALARI

A. AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GÖRSEL-İŞİTSEL POLİTİKALARINA GENEL BAKIŞ

Avrupa’da bir milyondan fazla kişi görsel-ışitsel sektörde istihdam edilmektedir.² Günümüzde iletişim ve bilgi edinme süreçlerinin temel kaynağı televizyondur. Avrupa Birliği’nde neredeyse tüm evlerde televizyonun olduğu göz önünde bulundurulduğunda görsel-ışitsel politikanın sosyal ve kültürel alandaki önemi çok açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

1980’li yıllarda uydu yayıncılığında yaşanan gelişmeler ve ABD ile Avrupa Birliği arasında yayıncılık alanında mevcut olan farkın açılması ile Topluluk bünyesinde çalışmalar yapılmaya başlanmıştır.

1997 yılında Avrupa Komisyonu tarafından “*Telekomünikasyon, Medya ve Bilgi Teknolojileri Sektörlerinin Bütünleşmesi*” konulu bir çalışma hazırlanmıştır. Bu çalışmada, yeni nesil elektronik iletişim sistemleri ve medyanın nasıl düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Bu çalışma sonucunda mevcut yasal düzenlemelere ek yeni düzenlemelerin yapılmasına gerek olmadığı ancak mevcut düzenlemelerin yeni bir bakış açısıyla gözden geçirilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Çalışmada, istihdamın artırılması, ekonomik büyümenin sağlanması, tüketici tercihlerinin çeşitlendirilmesi ve kültürel çeşitliliğin desteklenmesi için doğru bir çerçevenin oluşturulması gereği ortaya konulmuştur.

Bu kapsamda gündeme gelen “bütünleşme” kavramı sonucunda iletişim amaçlı olarak kullanılan sistemlerin birbirinden farklı bir yapıda ele alınmasının uygun olmayacağı, İnternet, telefon, yayıncılık gibi iletişim araçlarının artık tek bir çerçeve altında düzenlenmesinin yerinde olacağı görüşü ağırlık kazanmıştır.

Ayrıca, dijital teknolojinin gelişmesi ile geleneksel iletişim hizmetleri ve yeni hizmetlerin aynı iletişim ağı üzerinden taşınabilmesi mümkün hale gelmiştir. Bunun yanında, telefon, televizyon, bilgisayar gibi hizmetler için de bütünleşik araçlar geliştirilmeye başlanmıştır.

---

² İktisadi Kalkınma Vakfı Müktesebat Uyum Serisi, Avrupa Birliği’nin Kültür ve Görsel İşitsel Politikası ve Türkiye’nin Uyum, İKV Yayınları, Ağustos 2004

1. AB Kurucu Antlaşması kapsamında Görsel-İşitsel Politika

Görsel-İşitsel Politika, Avrupa Topluluğu Kurucu Antlaşması'nda kültür konusu ile bütünleşmiş bir biçimde yer almakta ve 151. madde ile düzenlenmektedir.

B. SINIR TANIMAYAN TELEVİZYON YÖNERGESİ

Avrupa Birliği'nin görsel işitsel alandaki varlığını güçlendirmek için 1980'lerin başında hızlandırdığı çalışmalar sonucunda “*Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi*” hazırlanmıştır.³ Daha sonra gelişen koşullar gözönünde bulundurularak, bu alanda yeni çalışmalar yapılması gündeme gelmiş ve hazırlıkların ardından “*Sayısal Çağda Topluluk Görsel-İşitsel Politikası İçin Kurallar ve Rehber İlkeler*” konulu bildirge yayınlanmıştır.⁴ Bu bildirgede, dijital teknolojide yaşanan gelişmelerin görsel işitsel alanı da etkileyeceği belirtilmiş ve yeni bir düzenleyici çerçeve oluşturulmasının gereği üzerinde durulmuştur.

Bildirgede, görsel işitsel politika çerçevesinde, yeni tür içerik oluşumu ve iletimi alanında önemli gelişmeler beklendiği belirtilmiştir.

Görsel işitsel alanda ABD- Avrupa Birliği ticari dengesine bakıldığında, durumun AB aleyhinde yıllık 7 milyar dolar civarında bir açık vermekte olduğu belirtilerek, bu alanda gerçekleşmesi beklenen gelişmenin sadece ithalat alanını değil, diğer alanları da olumlu etkilemesi için yeni ilkeler belirlenmesi gereği vurgulanmıştır.

Avrupa'da hane halkının yüzde 98'inde televizyon bulunduğu ve ortalama olarak bir AB vatandaşının günde üç saatini televizyon izlemekle geçirdiği gözönünde bulundurulduğunda, sektörün sosyal ve ekonomik olarak da ele alınmasının önemi ortaya çıkmaktadır. Bildirge, bu doğrultuda, sosyal ve kültürel değerlerin kuşaklar arasında aktarılabilmesinde görsel işitsel politikanın önemli olduğu gerçeğinden hareketle bu alandaki faaliyetlerin desteklenmesi ve daha güncel bir çerçevede idare edilmesi görüşünü dile getirmiştir. Bildirgede destek mekanizmaları konusunda, ulusal ve Avrupa değerlerinin tamamlayıcılığı, Topluluk katma değerinin artırılması ve uygulamalar arası uyum gibi ilkelerden yola çıkarak MEDIA programının oluşturulması önerilmiştir.

³ 89/552/EEC sayılı ve 3 Ekim 1989 tarihli (AB) Konsey yönergesi

⁴ 14 Aralık 1999 tarihli bildirge

Avrupa Komisyonu, sektörün düzenlenmesi konusunda ise, iki farklı yaklaşım önermiştir. Bunlardan biri iletim altyapısı, diğeri ise içerik alanı ile ilgilidir.⁵ Yönergenin amacı, televizyon yayınlarının Topluluk içinde serbest dolaşımını sağlamak ve görsel işitsel içerik konusunu düzenlemektir.

1. Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesinde Yer Alan Tanımlar

1a. Televizyon Yayını: Kamu tarafından alınması amaçlanan televizyon programlarının şifreli veya şifresiz şekilde, uydu yayını da dahil olmak üzere kablodan veya havadan ilk iletimini ifade etmektedir. Bu iletim, programların taraflar arasında kamuya yayınlanması amacıyla nakledilmesini de kapsamaktadır.

1b. Yayıncı: Televizyon yayını tanımı kapsamındaki televizyon program hizmetlerinin oluşturulmasında editoryal sorumluluğa sahip olan ve bunları ileten veya üçüncü kişiler tarafından iletimini sağlayan gerçek veya tüzel kişiyi ifade etmektedir.

1c. Televizyon Reklamı: Ücret karşılığı veya benzer usullerle yayınlanan her türlü duyuruyu, ayrıca ticaret, iş, zanaat veya meslekle ilgili bir kamu veya özel teşebbüsün tanıtımı sebebiyle taşınmaz malların, hak ve yükümlülüklerin dahil olduğu, mal veya hizmet teminini geliştirmek amacıyla ücret karşılığı yapılan yayınları ifade etmektedir.

1d. Aldatıcı Reklam: Yayıncı tarafından reklam yapma maksadıyla ve kamuyu yanlış yönlendirebilecek şekilde, malların, hizmetlerin, ismin, ticari markanın veya bir mamul üreticisinin veya hizmet sağlayıcısının faaliyetlerinin programlarda kelimelerle veya resimlerle tanıtımı anlamına gelmektedir. Bu tanıtımın özellikle para karşılığı veya benzer sebeplerle bir maksada yönelik olarak yapıldığı kabul edilmektedir.

1e. Sponsorluk: Televizyon yayıncılığı faaliyetlerinde veya görsel-işitsel eserlerin üretiminde yer almayan bir kamu veya özel girişimcinin, kendi adını, markasını, imajını, faaliyetlerini

---

⁵ İçerik ile ilgili olan öneri çerçevesinde 89/552/EEC sayılı yönerge, 30 Haziran 1997 tarihinde 97/36/EC sayılı yönerge ile değiştirilmiştir.

veya ürünlerini tanıtmak amacıyla televizyon programlarını finanse etmek için yaptığı her türlü katkı anlamına gelmektedir.

1f. Tele-alışveriş: Taşınmaz mallar, hak ve yükümlülüklerin de dahil olduğu ürün ve hizmetlerin temini için bir ücret karşılığında doğrudan kamuya yönelik yapılan yayınları ifade etmektedir.

2. Yönergenin Genel Hükümleri

Her üye devletin, yargı yetkisi dahilindeki yayıncılar tarafından iletilen tüm televizyon yayınlarının, o üye devlet halkına yönelik yayınlara uygulanan yasa sisteminin kurallarına uygun olmasını sağlaması beklenmektedir. Bu yönerge kapsamında bir üye devletin yargı yetkisi dahilindeki yayıncılar, yönergede yer alan hükümlere uygun olarak, o üye devlette yerleşik olanlar veya yönergenin kapsadığı diğer kuruluşlardır.

Yönerge kapsamında bir yayıncı kuruluş, aşağıdaki durumlarda, bir üye devlette yerleşik sayılmaktadır:

- Yayıncının merkez ofisi o üye devlet sınırları içindeyse ve program çizelgeleri hakkındaki editoryal kararlar o üye devlet içinde alınmaktaysa,
- Yayıncının merkez ofisi bir üye devlet sınırları içinde ise ama program akışı hakkındaki editoryal kararlar başka bir üye devlet içinde alınmaktaysa, yayıncı kuruluşun, televizyon yayıncılığı faaliyetinin sürdürülmesinde çalışan işgücünün önemli bölümünün bulunduğu üye devlette yerleşik olduğu kabul edilmektedir. Televizyon yayıncılığı işinin sürdürülmesinde çalışan işgücünün önemli bölümü her iki üye devlette de bulunuyorsa, yayıncı merkez ofisinin bulunduğu üye devlette yerleşik sayılmaktadır. Söz konusu işgücünün önemli bölümü her iki devlette de değilse, yayıncı yasa sistemine uygun olarak, ilk kez yayın hayatına başladığı üye devlette, o üye devletin ekonomisiyle sağlam ve etkili bir bağ sürdürüyor olması koşuluyla yerleşik sayılmaktadır.
- Yayıncının merkez ofisi bir üye devlet sınırları içindeyse, ancak program akışı hakkındaki kararlar üçüncü bir devlette alınıyorsa, ya da tersi durumlarda, televizyon yayıncılığı faaliyetinin sürdürülmesinde çalışan işgücünün önemli bir bölümünün o

üye devlet sınırları içinde yer alması koşuluyla, yayıncı kuruluş söz konusu üye devlette yerleşik kabul edilmektedir.

Bu koşulları yerine getirmemekle birlikte yayıncıların, aşağıdaki hallerde bir üye devletin yargı yetkisi dahilinde oldukları kabul edilmektedir:

- Üye devlet tarafından kendilerine tahsis edilen frekansı kullanan yayıncılar
- Üye devlet tarafından tahsis edilen bir frekansı kullanmamalarına rağmen, o üye devlete ait bir uydu kapasitesini kullanan yayıncılar.
- Üye devlet tarafından tahsis edilen bir frekansı veya bir üye devlete ait bir uydu kapasitesini kullanmamalarına rağmen o üye devlette bulunan bir uydu up-linkini kullanan yayıncılar.

Üye devletler, yargı yetkileri altındaki televizyon yayıncılarından, bu yönerge tarafından düzenlenen konularda daha detaylı ve daha katı kurallara uymalarını isteyebilirler.

2a. Yeniden İletim

Üye devletlerin yayın alma özgürlüğünü teminat altına almaları beklenmektedir. Buna göre üye devletler, diğer üye devletlerden gelen televizyon yayınlarının kendi toprakları üzerinde yeniden iletimini, bu yönerge ile düzenlenen alanlar çerçevesinde sınırlayamamaktadırlar.

2b. Önemli Olaylar

Her üye devlet, yargı yetkisi dahilindeki yayıncıların, üye devlet tarafından toplum adına önemli olarak kabul edilen olayları, üye devlet halkının önemli bir kısmının bu tip olayları ücretsiz bir kanaldan canlı veya banttan izleme imkanından yoksun bırakacak şekilde özel haklar elde ederek yayınlamalarının önüne geçmek amacıyla topluluk hukukuna uygun önlemler alabilir. Bu tür önlemlerin alınması durumunda, ilgili üye devlet, toplum için önemli olduğu düşünülen –ulusal veya uluslararası- olayların bir listesini hazırlamalıdır. Bu işlem, doğru bir zamanlamayla açık ve şeffaf bir şekilde yapılmalıdır.

Üye devletin ayrıca bu tür olayların tümünün veya bir kısmının *canlı yayında* gösterilip gösterilmeyeceğinin veya kamu çıkarını gözeten objektif kriterler doğrultusunda tümünün veya bir kısmının *banttan* gösterilip gösterilmeyeceğinin de belirlenmesi beklenmektedir.

2c. Televizyon Programlarının Üretim ve Dağıtımının Geliştirilmesi (Avrupa Eserleri ve Bağımsız Eserler)

Üye devletler yayıncıların haberlere, spor olaylarına, oyunlara, reklamlara ve teletext hizmetleri ile tele-alışverişe ayrılan zaman dışındaki iletim zamanlarının büyük bir oranını Avrupa eserlerine; en az yüzde onunu veya alternatif olarak, üye devletin inisiyatifine bağlı olarak program bütçelerinin en az yüzde onunu, yayıncılardan bağımsız olarak çalışan yapımcılar tarafından üretilmiş Avrupa eserlerine ayırmalarını sağlamalıdır. Bu oran, yayıncının izleyiciye karşı haber verme, eğitme, eğlendirme ve kültür alanındaki sorumlulukları dikkate alınarak, giderek artan bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

2d. Reklam ve Tele-Alışveriş

Televizyon reklamları ve tele-alışveriş, görüntü ve/veya ses aracılığıyla, program hizmetinin diğer unsurlarından ayrı ve kolaylıkla ayırt edilebilecek şekilde düzenlenmelidir. Reklam ve tele-alışveriş spotları, programın bütünlüğü, değeri ve hak sahiplerinin hakları zedelenmeyecek biçimde ve reklam araları ve programın yapısı ve devamlılığı da gözönüne alınarak, program içine de yerleştirilebilir.

Birbirinden bağımsız bölümlerden oluşan programlarda veya spor programlarında ve benzer yapıda aralar içeren olay ve gösterilerde, reklam ve tele alışveriş spotları, sadece devre veya bölüm aralarına yerleştirilebilir.

Konulu filmler veya televizyon filmleri (diziler, belgeseller ve hafif eğlence programları hariç) gibi görsel-işitsel eserlerin yayınında, planlanan süre 45 dakikayı geçiyorsa, her 45 dakikalık bölüm için bir kez olmak üzere bir reklam kesintisi yapılabilir. Programın planlanan süresinin iki veya daha fazla 45'er dakikalık bölümü aşan, en az 20 dakika süren bölüm için ek bir reklam kesintisine daha izin verilebilmektedir. Bu programlar dışında kalan programlar, reklam ve tele-alışveriş spotları ile kesilebilir; ancak program içindeki birbirini izleyen reklam aralıkları arasında en az 20 dakika süre bulunmalıdır.

Hiçbir dini tören yayınına reklam ve tele-alışveriş alınamaz. 30 dakikadan kısa süreli haber bültenleri ve haber programları, belgeseller, çocuk programları ve dini programlarda reklam ve tele-alışveriş yayınlanamaz. Bu tür programların sürelerinin 30 dakika veya daha fazla olması halinde, yukarıda belirtilen hükümler uygulanmaktadır.

Televizyon reklamı ve tele-alışveriş:

- İnsan onurunu zedeleyemez.
- Irk, cinsiyet veya milliyet konularında ayrımcılık içeremez.
- Dini veya politik inançlara saldırıda bulunamaz.
- Sağlık veya güvenliği zedeleyici hareketleri teşvik edemez.
- Çevre korunmasını zedeleyici hareketleri teşvik edemez.

Tütün ve tütün ürünleri ile ilgili her çeşit televizyon reklamı ve tele-alışveriş yasaktır. Yayıncının yargı yetkisi altında bulunduğu üye devlette sadece reçete ile satılabilen tıbbi ürünler ve tıbbi tedavi ile ilgili televizyon reklamları yasaktır.

Alkollü içeceklerle ilgili televizyon reklamları ve tele-alışverişin de uyması gereken kurallar bulunmaktadır. Yönerge ayrıca, televizyon reklamları ve tele-alışverişin çocuklarda ahlaki ve fiziksel zararlara sebebiyet verecek şekilde yapılamayacağını hükme bağlamış ve bu konuda katı kurallar getirmiştir.

Yönergeye göre, bir reklam şu unsurları içeremez:

- Yayıncının kendi programları ve bu programların ortaya çıkardığı yardımcı ürünlere ilişkin olarak yayıncı tarafından yapılan duyurular
- Ücretsiz olarak yayınlanan kamu hizmeti duyuruları ve yardım çağrıları

2e. Program Destekleme (Sponsorluk)

Desteklenen televizyon programları şu koşulları yerine getirmelidirler:

- Desteklenen programın içeriği ve yayın zamanı hiçbir zaman ve hiçbir koşulda, program yayıncısının sorumluluğunu ve editoryal bağımsızlığını etkileyecek şekilde, destekleyen tarafından değiştirilemez.

- Desteklenen televizyon programları, programın başında ve/veya sonunda destekleyenin adı ve/veya logosuyla net bir şekilde tanımlanmalıdır.
- Desteklenen televizyon programları, destekleyenin veya üçüncü bir tarafın ürünlerinin veya hizmetlerinin, özellikle bu ürünlere veya hizmetlere özel promosyonlar yaparak, satın alınmasını veya kiralanmasını teşvik edemez.
- Televizyon programları, çalışma alanı tütün ve tütün mamullerinin üretim veya satışı olan şirketlerce desteklenemez.
- Çalışma alanı tıbbi ürünlerin imalatı ve satışı ile tıbbi tedaviler olan şirketlerce televizyon programlarının desteklenmesinde, şirketin adı ve görüntüleri yayınlanabilir. Ancak yayıncı kuruluşun yargı yetkisi altında olduğu üye devlette ancak reçeteye bağlı olan belli tıbbi ürünler veya tedaviler yayınlanamaz.
- Haberler ve güncel haber programlar desteklenemez.

2f. Küçüklerin ve kamu düzeninin korunması

Üye devletler, yargı yetkileri dahilindeki yayıncıların televizyon yayınlarında, çocukların fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimlerini ciddi şekilde olumsuz etkileyebilecek programlara yer vermemelerini sağlamak için uygun önlemleri alırlar. Ayrıca, ırk, cinsiyet, din veya milliyetçilik bazında kin ve nefret duygularına sevk eden unsurlara yayınlarda yer verilmemesini temin ederler.

2g. Cevap hakkı

Medeni, idari veya ceza hukuku çerçevesinde üye devletlerce kabul edilen diğer hükümler saklı kalmak kaydıyla, bir televizyon programındaki yanlış iddialar nedeniyle yasal çıkarları zarar gören, özellikle ünlü gerçek veya tüzel kişiler, milliyetine bakılmaksızın, cevap hakkına veya benzer bir hakka sahip olmalıdırlar.

3. Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi'nin uygulamasındaki başarı durumu

Avrupa Komisyonu tarafından 28 Temmuz 2004 tarihinde yapılan değerlendirmede, *Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi'nin 4. ve 5. maddelerinin (Televizyon Programlarının*

Üretim ve Dağıtımının Geliştirilmesi – Bağımsız Eserler/Avrupa Eserleri) 2001-2002 yıllarındaki uygulamasına ilişkin bildirgenin⁶ kabul edildiği belirtilmiştir.

Bildirgede genişleme öncesindeki 15 AB ülkesinde⁷ Avrupa eserlerine ayrılan sürenin 2001 yılında yüzde 69.95, 2002 yılında ise yüzde 66.10 olduğu belirtilmiştir. 2001 yılında üye ülkelerin tamamında bağımsız eserlere ayrılan yayın süresi yüzde 37.75 iken, bu oran 2002 yılında yüzde 34.03 olmuştur. Bağımsız üreticiler tarafından üretilen Avrupa eserlerinin oranı ise 2001 yılında yüzde 23.32, 2002 yılında ise yüzde 21.10 olmuştur. Bu sonuçlardan hareketle, 2002 yılında yayınların üçte ikisinin ulusal ve Avrupalı eserlere ayrılmış olmasının büyük bir başarı olduğu belirtilmiştir.

Genel olarak değerlendirildiğinde yönerge, Birlik içinde televizyon hizmetlerini sağlama aracı olarak başarıyla işlemektedir. Yönergenin gözettiği kamu menfaati ilkesi halen geçerlidir. Ulusal düzeyde, bağımsız düzenleyici otoriteler kurulmuş ve yönergenin uygulaması için birçok üye ülke, ek personel ve kaynak tahsis etmişlerdir.

4. Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi'nde modernizasyon ihtiyacını doğuran etmenler

Görsel-İşitsel sektör ikinci bir büyük devrim sürecinde olduğundan Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi'nde de modernizasyon ihtiyacı açığa çıkmıştır.⁸ Bu süreç şu etmenlerle izlenebilir:

- Teknoloji ve hizmetlerin yakınsaması (convergence): *geleneksel (doğrusal) TV, İnternet TV, taşınabilir telefonlardaki TV ve diğer taşınabilir aygıtlar vs.*
- Sabit genişbandın büyümesi, sayısal TV ve 3G (Üçüncü Kuşak) şebekeleri,
- İzle-ve-öde sistemindeki artış,
- Doğrusal olmayan hizmet dağıtımındaki yenilikler, örn. VOD (Video-on-demand/Çağırdığını İzle)
- Görsel-işitsel içerikteki İçerik Paylaşımı/Paylaşım Platformu (P2P/Peer-to-peer) yenilikleri

⁶ The Fourth Communication from the Commission (COM(2002)778final) relating to the application of the "Television without Frontiers" 89/552/EEC directive for the period 2001-2002

⁷ 1 Mayıs 2004 'ten itibaren bu sayı 25'e yükselmiştir.

⁸ http://ec.europa.eu/comm/avpolicy/reg/tvwf/modernisation/index_en.htm

- İçiçe geçen doğrusal ve doğrusal olmayan hizmetler
- İzleyici alışkanlıklarındaki değişim: *gittikçe daha çok kişi görsel-işitsel içeriğin kendi zaman çizelgelerini takip etmesini bunun tam tersine tercih etmektedir.*
- Yeni reklam metodları, rn. Arama bazlı İnternet reklamları ya da taşınabilir telefonlardaki SMS ilanları.

4a. Modernizasyon sürecinin aşamaları

Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi, 1997 yılı değişikliği ile öngörülen takvime göre, 2001 yılı Haziran ayından bu yana sürekli revize edilmektedir. Gözden geçirme süreci çerçevesinde Komisyon, 23 Mayıs 2003 tarihinde, yönergenin revizyonu için bir çalışma programının hazırlanmasına karar vermiştir. Son piyasa ve teknoloji gelişmelerine paralel olarak yönergenin revize edilmesi amacıyla ihtiyaçların neler olabileceğinin tespit edilmesi için topluma açık bir tartışma forumu yaratılması planlanmıştır.

Gözden geçirme süreci çerçevesinde Komisyon, yönergenin gözden geçirilmesi için bir çalışma programının hazırlanmasına karar vermiştir.

Buna göre, öncelikle, yönergenin yeni reklam tekniklerine ne şekilde uygulanacağını açıklığa kavuşturan bir yorumlama çalışması yapılması öngörülmüştür. Söz konusu alışma, 23 Nisan 2004 tarihinde tamamlanmış, yeni tarz reklamların yanında küçüklerin ve azınlıkların korunmasına dair güncellemeler de içermiştir.

İki yönlü yaklaşımın ikinci ayağı olarak ise, orta vadede piyasalarda ve teknolojide meydana gelen gelişmelere paralel olarak yönergenin daha sonraki bir aşamada revize edilmesi amacıyla ihtiyaçların neler olabileceğinin tespit edilmesi için topluma açık bir tartışma forumu yaratılmıştır.

Görsel-işitsel hizmetlerle ilgili kuralların modernizasyonu, *Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi'nin 2001-2002 yıllarındaki uygulamasına ilişkin bildirgenin*⁹ açıklanmasıyla başlamıştır. Bu bildirgenin bir ekinde, Komisyon, görsel-işitsel sektöre ilişkin kuralların modernizasyonu ve gelecekteki eylemler hakkında bir takvim önermiştir.

⁹ The Fourth Communication from the Commission (COM(2002)778final) relating to the application of the "Television without Frontiers" 89/552/EEC directive for the period 2001-2002

Komisyon tartışma kağıtlarını sunmuş ve iki dizi açık oturum düzenlenerek ilgili taraflar 15 Temmuz 2003'e kadar kendi yazılı katkılarını iletmeye davet edilmişlerdir. Komisyon 150'den fazla (1,350 sayfa) geri dönüş almıştır. Katkıların çoğunluğu, yönergenin üye devletlere esnek ve yeterli bir düzenleyici çerçeve sağladığı konusunda hemfikir görüşler belirtmişler ve Komisyon'un pragmatik yaklaşımını deteklemişlerdir.

Genel olarak, yönerge AB dahilinde yayıncılık hizmetlerinin serbest dolaşımını hayata geçirmede pozitif bir katkı sağlamıştır. Ancak katkıda bulunanlar, üzerinde daha fazla düşünülmesi gereken noktaların da altını çizmişlerdir.

İstisare sürecinin bir sonucu olarak, Avrupa düzenleyici görsel-işitsel politikasının geleceğine ilişkin bildirge¹⁰ iki adımlı bir yaklaşımı önermiştir.

Kısa vadede, televizyon reklamcılığı hakkındaki bir yorumlayıcı bildirge ile yönergede bir değişikliğe gerek kalmaksızın daha fazla yasal kesinlik sağlanabilir. Bu yorumlayıcı bildirge özellikle yönergenin yeni reklam tekniklerine tam olarak nasıl uygulanacağını açıklığa kavuşturmaktadır. Söz konusu bildirge, Komisyon tarafından 23 Nisan 2004'te kabul edilmiştir.¹¹ Bildirge ayrıca küçüklerin ve insan onurunun korunması hakkındaki tavsiye kararını da güncellemiştir.

Orta vade için, bildirge daha fazla düşünölmeye ve tartışılmaya ihtiyaç duyulan ve belki Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi'nde ilerleyen aşamalarda bazı değişikliklere yol açabilecek bir takım konuları da sıralamıştır. Bu konular için bildirge, Komisyonun, uzmanların¹² görüşlerini alacağını ya da bağımsız çalışmalar sipariş edeceğini¹³ bildirmektedir

Çalışma grupları (*The Focus Groups*) Eylül 2004 ve Şubat 2005 boyunca toplanmışlardır. Buradan çıkan sonuçlar 30-31 Mayıs 2005'te Lüksemburg'da düzenlenen bir seminerde üye devletler ile tartışılmıştır.

---

¹⁰ The Communication on the future of European regulatory audiovisual policy (COM(2003)784 final)

¹¹ Commission interpretative Communication on certain Aspects of the Provisions on televised Advertising in the "Television without Frontiers" Directive (C (2004)1450)

¹² Görsel-işitsel içeriğin düzenlenmesi, reklamcılık ve bilgilenme hakkı konusundaki çalışma grupları

¹³ Reklamcılık düzenlemesinin etkileri hakkında, TV programlarının dağıtım ve yapımlarının desteklenmesine dair önlemlerin etkileri hakkında vs.

11 Temmuz 2005'te ele alınan konularla ilgili kağıtlar Komisyon tarafından yayımlanmıştır. Bunlar, görsel-işitsel hizmetler hakkında gelecekteki düzenleyici çerçeveye dair çeşitli girdileri özetlemektedirler. (Tüm ilgili taraflar 5 Eylül 2005'e kadar yazılı gözlemlerini ileterek görüşlerini bildirmeye ve istişareye katkıda bulunmaya davet edilmişlerdir.) Son olarak da Liverpool'da 20-22 Eylül 2005'te düzenlenen "Büyük Görsel-İşitsel Konferans"ta¹⁴ konu tüm taraflarıyla beraber tartışılmıştır.

13 Aralık 2005 tarihinde "Sınır Tanımayan Televizyon" yönergesinin revize edilmesine dair yasama önerisi kabul edilmiştir.

4b. Yeni teklifte öngörülen düzenlemeler

"Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi"nde değişiklik getiren yeni Komisyon teklifi, TV ve TV-benzeri hizmetlerde daha modern kurallar öngörmektedir.¹⁵

AB'nin 1989'da geliştirdiği ve üye ülkelerin TV yayıncılığında uymaları gereken asgari ilkeler dizisini tanımlayan Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi güncellenerek, teknolojik gelişmelerle gündeme gelen yeni tür reklamlara yeşil ışık yakılmıştır.

Getirilen yeni teklif, TV ve TV-benzeri hizmet sağlayıcıların görsel-işitsel içeriklerini yeni tür reklamlarla finanse etmelerinin önündeki kısıtlamaları azaltmayı hedeflemektedir. Komisyon böylece, doğrudan yayıncılık, yüksek hızlı geniş bant yayıncılığı ve üçüncü nesil cep telefonları yoluyla TV-benzeri hizmetler sunan şirketler için "hayatı kolaylaştırmayı" amaçlamaktadır.

AB Komisyonunun bilgi toplumu ve medyadan sorumlu üyesi Viviane Reding, Avrupa görsel işitsel içerik sektörünün sözkonusu değişiklikle "dünyanın en esnek düzenlemelerine" sahip olacağını belirtmiştir. Reding'e göre yeni kurallar, multimedya yatırımlarına yeni finans imkanları getirmesi, rekabeti ve tüketiciye sunulan olanakları artırmasının yanında, küçüklerin korunması ve kültürel çeşitliliğin desteklenmesi gibi amaçlara da vurgu yapmaktadır.

---

¹⁴ Major Audiovisual Conference: "Between Culture and Commerce", Liverpool, 20-22 Eylül 2005.

¹⁵ "Avrupa'da gizli reklama yeni çerçeve", Faik Uyanık, 15 Aralık 2005, <http://www.ntvmsnbc.com/news/353996.asp>

Komisyon'un yeni önerisiyle 1989'dan beri var olan "Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi", geleneksel televizyonun yanısıra TV-benzeri yeni nesil hizmetleri de kapsayacaktır.

Öneriler, geleneksel TV yayıncılığı, İnternet, cep telefonu gibi "içerik dayatıcı" medyaları "doğrusal" hizmetler olarak tanımlamaktadır. İzlediğini-öde film ve haber servisleri gibi izleyiciyi sürece katan hizmetler ise "doğrusal olmayan" hizmetler olarak tanımlanmakta ve aralarında net bir ayrım yapılmaktadır.

TV yayıncılığı hakkında mevcut kuralların "doğrusal yayıncılık" hizmetlerine artık daha esnek bir formla yansıtılması öngörüldürken, "doğrusal olmayan" yayıncılıkta, küçüklerin korunması, ırkçı nefretin önlenmesi ve gizli reklamın yasaklanması gibi konularda temel ilkeler dizisinin belirlenmesi ile yetinilecektir. Ayrıca Avrupalı yayın kuruluşları, kurulu bulundukları üye ülke dışındaki ülkenin yayıncılık kurallarına tabi olmayacaklardır.

4c. Gizli reklam hakkındaki düzenlemeler

Geleneksel yayıncılık için Komisyon mevcut düzenlemeleri yeni nesil reklam türleri açısından daha esnek hale getirmektedir, ayrıca öz denetimi de teşvik etmektedir. Programların hangi sıklıkla ve hangi koşullarda reklamlarla kesilebileceği de yeni yönergede ele alınarak eskiye oranla esnekleştirilen bir diğer husustur. Reklam aralarının en az 20 dakika geçmeden tekrarlanmamasına yönelik mevcut düzenleme değiştirilerek, yayıncıya kendi zamanını kendisinin belirlemesi kolaylığı getirilmiştir. Ancak saat başına yayınlanabilecek reklam süresi kısıtlı kalmaya devam etmektedir.

Yeni yönerge, bölünmüş ekran, sanal reklam ve interaktif reklam gibi yeni nesil reklamları da desteklemektedir.

4d. Ürün konumlama hakkındaki düzenlemeler

Daha önceden "gizli reklam" olarak adlandırılan reklam mantığı bir çerçeveye oturtularak "ürün konumlama" başlığı altında ilk kez açıkça tanımlanmış ve net bir yasal çerçeveye kavuşturulmuştur.

Haber, haber program ve çocuk programları dışında “ürün konumlama” türü reklamlar, hem doğrusal hem de doğrusal olmayan medyalarda tamamen serbest bırakılmaktadır. Ancak gizli reklamın önlenmesi için izleyicinin reklam hakkında uyarılması gerekmektedir.

4e. Yeni düzenleme hakkında genel değerlendirme

Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi’ni güncelleyen sözkonusu yeni düzenleme, uygulama hakkında Avrupa’daki yasal belirsizliği ortadan kaldırmayı ve Avrupa görsel-ışitsel sektörüne yeni finansman imkanları yaratmayı hedeflemiştir.

Böylece AB çapında Temmuz 2005’te açılan ve konunun tüm taraflarını kapsayan bir tartışma sürecinin ardından yeni yönerge de somutlaşmıştır.

Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi, kişisel yazışmaları, gazete ve dergilerin elektronik versiyonlarını ve ses ve görüntüye dayalı olmayan web sitelerini, “görsel-ışitsel içerik” kapsamına almamaktadır.

Sözkonusu yeni düzenlemeler, i2010 olarak adlandırılan “2010 Avrupa Bilgi Toplumu” hedefi kapsamında değerlendirilmektedir.

C. MEDIA PROGRAMI VE GÖRSEL - İŞİTSEL POLİTİKAYI DESTEKLEYEN BAŞKA TOPLULUK PROGRAMLARI

Günümüzde AB şirketlerinin daha fazla oranda film yapmalarına karşın AB sinemalarının gelirlerinin %75’ini ABD filmleri oluşturmaktadır. MEDIA Programı Avrupa film ve televizyon sanayinin uluslararası alanda rekabet gücünün artırılması ve TV kanallarının artan ihtiyaçlarını karşılama kapasitesinin geliştirilmesi amacıyla oluşturulmuş bir destekleme mekanizmasıdır. Bu program, AB Görsel-İşitsel politikasının geliştirilmesi alanında "Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi"nden sonra ikinci önemli gelişmedir.

1990-1995 dönemini kapsayan ilk program olan Media I için 200 milyon Euro ayrılmıştır. Bu programın sona ermesinden sonra, AB’ye sağladığı faydalar değerlendirilerek 1996-2000 dönemi için Media II programı uygulanmıştır. 310 milyon Euro ayrılan bu programı takiben uygulamaya koyulan Media Plus programı ise 2001- 2005 dönemini kapsamakta ve 400

milyon Euro bütçeye sahip bulunmaktadır. Bu tutarın 50 milyon Euro'su eğitim programına ve 350 milyon Euro'su ise geliştirme programına ayrılmıştır.

Media programı içerisinde yer alan eğitim programı, Görsel-İşitsel sektörü çalışanlarının uluslararası piyasalarda rekabet gücünün artırılması amacını gütmektedir. Ekonomi, finans ve ticaret yönetimi, multimedya teknolojileri alanlarında ileri düzeyde eğitimi içermektedir.

Geliştirme programında ise AB Görsel-İşitsel eserlerinin üretimi, reklamı ve dağıtımını desteklemektedir. Görsel-İşitsel eserlerin üretim ve dağıtımında dijital teknolojilerin kullanılması teşvik edilmektedir. Media Plus Programı fonlarının %60'ı Avrupa filmleri ve programlarının uluslararası dağıtımının desteklenmesi için kullanılmaktadır. 53 ülkede 379 sinemaya sahip olan Avrupa Sinema ağı da bu destek kapsamındadır.

Bu konuda **Media programı dışında**; Avrupa dijital içeriğinin üretim, kullanım ve dağıtımını desteklemeyi, dil ve kültür çeşitliliğini geliştirmeyi amaçlayan piyasa odaklı, çok yıllık program uygulanmaktadır. Hedef grupları, özel ve kamu sektöründeki içerik yaratıcıları ve sahipleri, tasarımcılar, yayıncılar ve dağıtımcılar, servis sağlayıcı şirketler gibi Avrupa'daki her türlü dijital içerikle ilgili kişi ve kurumlardır. Program, birçok ülkenin bir araya geldiği, sektörler arası ortaklıkların yenilikçi ve gelişime açık içerik projelerini desteklemektedir.

Diğer bir destek de AB Komisyonu'nun zaman zaman açtığı ihalelerdir. Bu ihalelerle yaratıcı, yenilikçi çok dilli radyo ve televizyon kanalları için ve içeriğin elektronik dağıtımını ve elektronik üretim ağları için sunulan projeleri desteklemektedir.

Avrupa Birliği'nin araştırma ve bilim alanında düzenlediği *Altıncı Çerçeve Programı* da bilişim teknolojileri alanında sunulacak proje önerilerine açıktır.

D. AVRUPA GÖRSEL İŞİTSEL GÖZLEMEVİ (EUROPEAN AUDIOVISUAL OBSERVATORY)

Avrupa Görsel-İşitsel Gözlemevi, görsel-işitsel sektörün artan bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için Avrupa Konseyinin yasal ve kurumsal çerçevesinde 34 Avrupa Devleti ve Avrupa Komisyonu tarafından Görsel-İşitsel Eureka'ya bağlı olarak kurulmuştur. Merkezi

Strasbourg'tadır. Gözlemevi'ne sektörle bağlantılı bilgi akışı ve girişini geliştirmek için yasal bir görev verilmiştir.¹⁶

Gözlemevi, görsel-işitsel sektör hakkında bilgi isteyenler için bir dokümantasyon hizmeti yürütmektedir. Bütün Avrupa'nın görsel-işitsel sektörü hakkında ayrıntılı istatistikleri içeren başvuru kaynakları (yıllık istatistik, Avrupa'da sinema, video ve yeni medyalar) hazırlamaktadır. Bunun yanı sıra üye ülkelerin görsel işitsel sektörlerindeki yasal gelişmeleri aylık bir dergide yayınlayarak üye ülkelerin mevzuat çalışmalarına rehber olmaktadır.

Avrupa Görsel-İşitsel Gözlemevi'nin amacı, Avrupa'da görsel-işitsel alandaki bütün istatistik verileri toplamak, ülkelerin görsel-işitsel endüstrisine ilişkin istatistikler ve raporlar hazırlanması konusunda bilgi vermek, uluslararası film ve televizyon ortak yapım sözleşmeleri ile ilgili yasal sorunları belirlemek, bu sorunlara ilişkin muhtemel pratik çözümler üretmek.

Görsel İşitsel Eureka Koordinatörleri, Gözlemevi'nin de doğal üyesidir.

E. AVRUPA'DA GÖRSEL-İŞİTSEL POLİTİKA ALANINDAKİ DİĞER DÜZENLEMELER

1. Televizyon Sinyallerinin İletiminde Kullanılan Standartlar Hakkındaki Yönerge

89/337/EEC ve 89/630/EEC sayılı Konsey Kararlarında, Avrupalı tüketiciler için verilen gelişmiş (veya ileri-advanced) televizyon ve yüksek çözünürlüklü televizyon (HDTV) hizmetlerinin elektronik sanayi ve Avrupa televizyon ve film endüstrileri açısından stratejik önemini Topluluğa bildirilmiş ve bu hizmetleri Avrupa'da tanıtmak için strateji çerçevesi oluşturmuştur.

Yüksek Çözünürlüklü televizyon hizmetlerinin tanıtımı amacıyla oluşturulan strateji Avrupa görsel-işitsel politikasının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

---

¹⁶ RTÜK web sayfası / <http://www.rtuk.org.tr/ulusetki17.htm>

Televizyon hizmetleri evlere genellikle karasal sistemler, uydu sistemleri veya kablolu sistemlerle ulaştırılmaktadır ve gelişmiş geniş ekran hizmetlerin bu imkanlar dahilinde ulaşılan tüm izleyiciler için kullanılabilir hale getirilmesi temel zorunluluk haline gelmiştir.

Üye devletler tarafından tanımlanan kablolu televizyon ağları ve bunların teknik kapasiteleri birçok üye devlette televizyon altyapısının önemli birer özelliğidir ve gelişmiş televizyon hizmetlerinin geleceği açısından çok önemli olacaktır.

Yönerge ilk maddesinde; Üye Devletlerin hızla gelişmekte olan geniş ekran televizyon hizmetlerini, yüksek çözünürlüklü televizyon hizmetlerini ve dijital iletim sistemlerini kullanan gelişmiş televizyon hizmetlerini destekleyici uygun önlemleri almaları gerektiğini belirtmektedir. Devamındaki maddeler ise teknik standartlar konusu ile ilgilidir.

2. Sayısal Çağda Avrupa görsel-ışitsel politikası için kurallar ve rehber ilkeler hakkındaki Konsey Sonuç Kararı

Avrupa Topluluğu'nun Sayısal Çağdaki görsel-ışitsel politikası için kurallar ve rehber ilkeler hakkındaki AB Komisyonu'nun AB Konseyine sunduğu bildirime ilişkin olarak¹⁷ AB Konseyi, AB Komisyonunu görevlendirmektedir:

- *Sayısal televizyon yayınlarının Avrupa'da bilgi toplumu, iş bulma ve ekonomik gelişim üzerindeki etkilerini çok daha detaylı biçimde incelemek*
- *İlgili topluluk enstrümanları arasında diğer ortak çalışmaları ilerleterek, sayısal çağda Avrupa'nın içerik endüstrisinin rekabet gücünü artırmak için önlemler belirlemek ve bu önlemleri geliştirmek,*
- *Bu bağlamda sosyal ve kültürel dışlanmaya karşı savaş için girişimleri çoğaltmak,*
- *Analogdan sayısala geçişte, Avrupa'da işbirliğini ve deneyim alış-verişini teşvik eden girişimleri çoğaltmak,*
- *Elektronik program rehberlerinin geliştirilmesi de dahil olmak üzere içeriğe erişim konusunda ortaya çıkan soruları dikkatli biçimde denetlemek,*
- *Topluluk içinde yeni sayısal ortamda kültürel ve dilsel çeşitliliğin nasıl geliştirilmesi gerektiği konusunda enformasyon ve detaylı analizler sunmak.*

---

¹⁷ AB üyesi devletlerin Hükümet Temsilcilerinin ve Konseyin 26 Haziran 2000 tarihinde toplantısında aldığı sonuç kararları (2000/C7186/01) metninin içeriğine göre

3. 24 Eylül 1998 tarihli Konsey Tavsiye Kararı

Küçüklerin ve insan onurunun korunmasında güçlü ve etkili bir seviyenin elde edilmesine yönelik ulusal çerçeveleri geliştirerek Avrupa görsel-ışitsel ve bilgi hizmetleri endüstrisinin rekabet edilebilirliğinin geliştirilmesi hakkındaki 24 Eylül 1998 tarihli Konsey Tavsiye Kararı içeriğine bakıldığında, iletim aracı ne olursa olsun yayıncılık, online verilen hizmetler veya İnternet üzerinden sunulan hizmetler gibi kamuya sunulan her türlü görsel-ışitsel ve bilgi hizmetleriyle ilgili olarak küçüklerin ve insan onurunun korunması konularını ele almaktadır.

Görsel-ışitsel ve bilgi hizmetleri endüstrisinin rekabet edebilirliğinin geliştirilmesini bazı önemli kamu yararı unsurlarının korunmasına bağlayan metin, bu amaçla küçüklerin ve insan onurunun korunmasına özel önem verilmesini tavsiye etmektedir.

Metnin çeşitli bölümlerinde Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesine atıfta bulunularak özellikle küçüklerin korunmasıyla ilgili 22a’da belirtilen “*Üye devletler ırk, cinsiyet, din veya milliyetçilik bazında kin ve nefret duygularına sevk eden unsurlara yayınlarda yer verilmemesini temin ederler*” ifadesine ve 22b maddelerine uyum tavsiye edilmektedir.

Konsey Üye ülkelere, yargı etkisi dahilindeki yayıncıların, ulusal ve birlik düzeyindeki yayıncılık hakkındaki düzenleyici çerçeveye ek olacak şekilde küçüklerin korunması ve izleyicilerin bilgilendirilmesi için kullanılan yeni yöntemleri araştırmaları ve kullanmaları konusunda teşvik etmelerini tavsiye etmektedir. Aynı zamanda iletişim ağlarının sınır aşan yapıları göz önünde bulundurularak, ulusal önlemlerin etkinliğinin arttırılmasına da değinilmektedir.

4. 17 Aralık 1999 tarihli Konsey Sonuç Kararı

Sayısal Görsel-İşitsel Hizmetlerin Gelişmesi Işığında küçüklerin korunması hakkındaki 17 Aralık 1999 tarihli Konsey sonuç kararı metni de sayısal alandaki, internet dahil olmak üzere, tüm hizmetlerle birlikte yayıncılığı da ele almaktadır.

Devam etmekte olan teknolojik, sosyal ve sektördeki gelişmeler ışığında küçükleri zararlı görsel-ışitsel içeriğin etkilerinden korumak üzere, halihazırdaki sistemleri geliştirmek ihtiyacına işaret etmektedir. Bu anlamda üye ülkelere;

- a) Küçüklerin korunması hakkındaki mevcut sistemlerin etkinliğinin gözetim altında tutulması, eğitim ve bilinçliliği artırma konusundaki çabalarını yoğunlaştırmaları,
- b) Yayıncıları ve işleticiler, görsel-işitsel sektördeki düzenleyici ve öz-denetim kurumları, yazılım ve internet kuruluşları ve tüketici birlikleri gibi tarafları bir araya getirerek görsel-işitsel içeriğin değerlendirilmesinde daha fazla netlik oluşturulmasının yollarını araştırmaları
- c) Metnin başında referans metni olarak gösterilen 98/560/EC sayılı Tavsiye Kararının uygulanması için çalışmalarını sürdürmeleri çağrısında bulunmaktadır.

5. 27 Eylül 1999 tarihli Konsey Sonuç Kararı¹⁸

Yeni Medya Hizmetlerinin Gelişimi Çerçevesinde Öz-denetimin Rolü Hakkındaki 27 Eylül 1999 tarihli Konsey Sonuç Kararı'ndaki ilkeler önemlidir.

Birçok üye devlet öz-düzenlemeyi tüm medya formlarında tamamlayıcı düzenleme olarak kullanmaktadır, ancak yeni medya hizmetlerinde de öz-düzenlemenin rolünü göz önünde tutmak gerekmektedir.

Avrupa ülkelerinde medya alanındaki öz-düzenlemeleri gelişim göstermektedir. Bunlardan bazıları tüm medyayı (*basın, yayın, radyo, televizyon ve reklam*) kapsarken diğerleri bireysel medya veya yeni iletişim teknolojileri ve bilgi teknolojileri gibi konularla sınırlamaktadırlar. Bu, öz-düzenleme sistemleri arasındaki en belirgin farklılıktır. Bu farklılıkta, Avrupa'nın demokratik, bölgesel ve kültürel ayrımlarının etkisi görülmektedir. Öz-düzenleme gelecekte yeni medya hizmetlerinde gelişim doğrultusunda bütüncü bir düzenleme olarak karşımıza çıkacaktır.

---

¹⁸ Küçüklerin ve insan onurunun korunmasında güçlü ve etkili bir seviyenin elde edilmesine yönelik ulusal çerçeveleri geliştirerek Avrupa görsel-işitsel ve bilgi hizmetleri endüstrisinin rekabet edebilirliğinin geliştirilmesi hakkındaki 24 Eylül 1998 tarihli Konsey Tavsiye Kararı ve Avrupa Parlamentosu ve Konseyin 276/1999/EC sayılı Global ağlarda zararlı ve yasadışı içerikle mücadele ve güvenli internet kullanımına ilişkin Kararına cevaben, Komisyonun 9 Mart 1999 da yaptığı Yakınsama Yeşil Belgesine yönelik kamuoyu görüşlerinin tartışıldığı toplantı sonucunda belirtilen öz-düzenleme ilişkisine cevaben.

F. AB'NİN GÖRSEL- İŞİTSEL POLİTİKASININ DIŞ İLİŞKİLER BOYUTU

AB'nin Görsel- İşitsel politikasının dış ilişkiler boyutu başlıca üç unsuru içermektedir:

- *AB'nin genişleme hazırlıkları,*
- *DTÖ kapsamında çok taraflı ticaret görüşmeleri,*
- *Üçüncü ülkeler ve diğer uluslararası organizasyonlarla işbirliği.*

Birliğin genişlemesi Avrupa Görsel-İşitsel sanayii ve özellikle kültür ve dil çeşitliliği açısından bir çok fırsatlar sunmaktadır. Katılım öncesi aşamasında temel konu, aday ülkeler tarafından Topluluk müktesebatının uygulanması olmuştur.

Uruguay Raundu görüşmelerinden bazı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Görsel-İşitsel hizmetler GATS¹⁹ kapsamına alınmış, ancak AB ve üye ülkeler GATS'daki hizmetlere ilişkin bir taahhütte bulunmamışlardır. DTÖ'deki ticaret ortaklarının büyük bir kısmı da aynı tutumu kabul etmiştir. AB ve üye ülkeler, ulusal ve birlik düzeyinde mevcut ve gelecekteki önlemlere ilişkin hareket özgürlüklerini korumaktadırlar. İnternetin hızla gelişmesi sonucu gelecekte ortaya çıkabilecek sorunların önceden kestirilememesi nedeniyle bu tür bir hareket özgürlüğünün sağlanmış olması gerekli görünmektedir.

AB Komisyonu DTÖ kapsamında ticaret görüşmeleri ve özellikle GATS 2000²⁰ için ilgili sektörlere yönelik çalışmalar yapmıştır. Anketler vasıtasıyla kurum ve şirketlerin Görsel-İşitsel hizmetlerin ticari yönüne ilişkin görüş ve tutumları araştırılmıştır. Komisyon bu görüş alışverişini devam ettirmeyi ve yatırımlar ve sübvansiyonlar gibi Görsel-İşitsel sektörü etkileyen diğer alanları da bu diyaloga dahil etmeyi tasarlamıştır.

Görsel-İşitsel alanda Birlik ve üçüncü ülkeler ve bölgesel ve uluslararası kurumlar arasında işbirliğinin geliştirilmesine yönelik çok sayıda alan bulunmaktadır. Birliğin sınırları dışındaki

---

¹⁹ GATS (The General Agreement on Trade in Services) Hizmet Ticareti Genel Anlaşması'dır. GATT- Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşması kapsamında 1986-1994 yıllarında yapılan Uruguay Görüşme Turunda GATT'a dahil edilmiş bunu takiben, 1995 yılında faaliyete geçirilen Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) bünyesine aktarılmıştır. Hizmet ticaretini düzenleyen ilk çok taraflı anlaşma olan GATS, uluslararası hizmet ticaretine ilişkin temel kavram, kural ve ilkeleri ortaya koyar. Ülkelerin çok değişik ve karmaşık ulusal mevzuatlarına göre yürütülen hizmetler sektörü, GATS ile uluslararası disipline kavuşturulmuştur

²⁰ 1994 GATS anlaşmasında 2000 yılında müzakerelerin yeniden başlaması hükmü konulmuştur. GATS görüşmelerinin yürütülmesi Dünya Ticaret Örgütü bünyesinde devam etmektedir. DTÖ kapsamında GATS müzakerelerini 11 ana başlık altında yürütülmektedir. 11 başlıktan biri de Telekom, posta hizmetleri, görsel ve işitsel iletişim hizmetleri de dahil olmak üzere iletişimidir.

Avrupa Görsel-İşitsel alanının geliştirilmesi ve faaliyetlerin sorunsuz olarak yürütülmesi amacıyla AB ile Avrupa Konseyi (Council of Europe) arasında işbirliğine büyük önem verilmektedir.

Diğer yandan, kültür ve dil çeşitliğinin geliştirilmesi konusunda AB ile benzer politikalar yürüten üçüncü ülkelerle ikili ve bölgesel işbirlikleri birçok açıdan katkı sağlamaktadır. Bu tür bir işbirliği, globalizasyon çerçevesinde kültürel çeşitliliğin korunması ve geliştirilmesi açısından verimli sonuçlar ortaya koymaktadır.²¹

AB Antlaşması'nın 151. maddesi de AB ülkelerinin sürdürülebilir büyüme, barış içinde yaşam ve kültürler arası diyalog kapsamında kültürel faaliyetlerin geliştirilmesini öngörmektedir. Kültürel çeşitlilik birçok uluslararası organizasyonun da temel faaliyet alanlarından biri haline gelmiştir. Avrupa Konseyi'nin yanı sıra G8, UNESCO, Bilgi Toplumu Dünya Zirvesi (WSIS) aracılığıyla Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU) de kültürel çeşitlilik ile ilgilenmektedir. UNESCO Kasım 2001'de Kültürel Çeşitlilik Hakkında Evrensel Beyanname'yi ve bunu destekleyen Eylem Planı'nı kabul etmiştir.

AB Komisyonu, UNESCO temel alınarak kültürel çeşitliliğe ilişkin bir uluslararası araç geliştirilmesi görüşünü belirtmiştir. AB Komisyonu UNESCO ile kültürel çeşitliğin korunmasına ilişkin Konvansiyon görüşmelerine katılmak için tavsiye kararı almıştır.

G. AB'NİN GÖRSEL-İŞİTSEL POLİTİKASI İLE KÜLTÜR VE EĞİTİM POLİTİKASI'NIN KOORDİNASYONU

AB Görsel ve İşitsel sektörünün, ekonomik açıdan önemli ölçüde gelişmiş olmasının yanı sıra sosyal ve kültürel etkileri de göz ardı edilemez boyuttadır. Görsel ve İşitsel araçların eğlence, eğitim ve kültür gibi bir çok işlevi bulunmaktadır. Diğer yandan eğitim de AB'nin önem verdiği konuların başında gelmektedir. Bu hızla gelişen alanda üye ülkeler kendi eğitim ve öğretim sistemlerini yürütmekle birlikte AB düzeyinde de ortak faaliyetler, değişim programları, yenilik yaratan ve yeni teknolojilerin kullanıldığı eğitim projeleri

---

²¹ Communication from the Commission, Principles and Guidelines for the Community 's Audiovisual Policy in the Digital Age , COM(1999) 657 final

düzenlenmektedirler. AB genelinde eğitim, öğretim ve kültürün geliştirilmesinde Görsel-İşitsel araçlardan yararlanılmaktadır.

Bilişim teknolojilerinin desteğiyle yürütülen e-eğitim de eğitimin hızla gelişen ve çığır açan bir boyutunu oluşturmaktadır. Multimedya teknolojileri ve internetin kullanılarak eğitim kalitesinin ve hızının artırıldığı e-eğitim sistemi için 2002-2004 dönemini kapsayan bir eylem planı hazırlanmıştır.

Birbiriyle etkileşim halinde ve birbirini destekleyen AB'nin Görsel- İşitsel Politikası ile Kültür ve Eğitim Politikasının yürütülmesi ve koordinasyonu, Komisyonun Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü tarafından sağlanmaktadır. Söz konusu genel müdürlüğe bağlı üç müdürlük Görsel ve İşitsel politika ile bağlantılıdır. Bu müdürlükler, Kültür-Görsel/ İşitsel Politika ve Spor; Görsel ve İşitsel içerik, Multimedya-Kültür ve Eğitimidir.

H. GENİŞLEMENİN AB'NİN GÖRSEL- İŞİTSEL POLİTİKASINA ETKİSİ

AB, kültürel ve görsel İşitsel alanlarda, üye devletler arasındaki işbirliğini teşvik ederek ve gerektiği takdirde de faaliyetleri destekleyerek, ulusal ve bölgesel çeşitliliği korumak suretiyle “ortak bir Avrupa kültür alanı” oluşturulmasını ve bu çerçevede Avrupa Görsel-İşitsel eserlerinin geliştirilmesi, dağıtılması ve teşvik edilmesini hedeflemektedir. Genişlemenin AB Görsel-İşitsel sanayi ve kültürel ve dil çeşitliliğine olumlu katkılar yapması beklenmektedir. Çok kültürlü Birlik içerisinde Görsel-İşitsel eserlerin de çeşitliliği artacaktır. Sektörün üretim çeşitliliği ve eserlerin kalitesi gelişecektir.

Ayrıca, AB Görsel-İşitsel sanayinin Birlik içinde önemli ölçüde nitelikli işgücü yaratma kapasitesi bulunmaktadır. AB’de söz konusu sanayi gelirinin 1997 yılından 2005 yılına kadar %70 arttığı tahmin edilmektedir.

Birliğe yeni katılan ülkeler katılım tarihinde AB'nin Görsel-İşitsel alandaki mevzuatına uyum sağlayacaklarını taahhüt etmişler ve bu taahhütlerini yerine getirmişlerdir. Söz konusu ülkelerle bu başlığa ilişkin görüşmeler ve katılım öncesi aşamada bu alandaki ana faaliyet konusu Topluluk müktesebatının aday ülkelerde uygulanması olmuştur.

Özellikle Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi ve fikri mülkiyet haklarına ilişkin Yönergeler bu açıdan önem taşımaktadır. Aday ülkeler aynı zamanda ulusal Görsel-İşitsel yapılarını demokratik toplumların gereksinimleri doğrultusunda düzenlemektedirler. Aralık 2004 itibariyle Bulgaristan ve Romanya Görsel-İşitsel politika ile telekomünikasyon ve bilgi teknolojileri mevzuat başlığını kapatmışlardır. Romanya 2002 yılında AB Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi ile büyük ölçüde uyumlu olan yeni bir yayın yasası çıkarmıştır. Aday ülkelerde çalışmalar bu alandaki yeni yasaların uygulamasına yoğunlaştırılmıştır. Topluluk müktesebâtının etkili bir şekilde uygulanması ulusal politika, şeffaflık ve yayıncılara getirdiği yasal güvenceye bağlıdır. Ulusal düzenleyici kurumların, yayın operatörlerinin faaliyetlerini bağımsız bir biçimde izleme ve yaptırım uygulama kapasitesi çalışmaların ana gündemini oluşturmaktadır.²²

---

²²Fourth Report From The Commission on the application of Directive 89/552/EEC "Television without Frontiers"

İKİNCİ BÖLÜM: TÜRKİYE’DE GÖRSEL-İŞİTSEL POLİTİKALAR

Görsel ve işitsel alanla ilgili Avrupa ülkelerindeki düzenlemeleri 3 farklı düzeyde ele alabiliriz.²³

- *İlki, her devletin kendi ulusal mevzuatı ile Avrupa Topluluğu ve Avrupa Konseyi Konvansiyonları gibi uluslararası hukuk sistemlerinin mevzuat düzenlemeleridir.*
- *İkincisi her ülkenin kendi hukuk sistemlerine göre farklı adlandırılan idari birimlerin ürettiği yasal çerçeve metinlerdir.*
- *Son olarak da, görsel işitsel sektörün farklı konu alanlarındaki genel ve özel yasalaradır.*

Avrupa Konseyi; yasal düzenlemeler anlamında, medya aracılığı ile iletişimin temel dayanağı ve omurgası olarak asıl dayanağın AİHS sözleşmesi içinde saygın bir yeri olan 10. maddedeki “İfade Özgürlüğü” olduğunu belirtmektedir.

A. AVRUPA’DA VE TÜRKİYE’DE YAYIN DİLİ KONUSUNDAKİ UYGULAMALAR

Yayınların dili konusu ile ilgili olmak üzere ülkelerin ulusal mevzuatlarının dışında iki uluslararası belgenin olduğunu söyleyebiliriz.

Bunlardan ilki *Bölgesel ve Azınlık Dillerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Şartı*’dır. Avrupa Konseyi tarafından 5 Aralık 1992 tarihinde imzaya açılan Şart 1 Haziran 2006 tarihi itibarıyla 32 Devlet tarafından imzalanmış olup bunlardan 20’si yürürlüğe koymuştur.²⁴

Diğeri *Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Çerçeve Sözleşme*dir. Avrupa Konseyi tarafından 1 Aralık 1995 tarihinde imzaya açılmış olup, halihazırda 42 üye devlet tarafından imzalanmış ve 38 ülkece onaylanmıştır.²⁵

---

²³ Galatasaray Üniversitesi Avrupa Günleri Türkiye ve Avrupa Birliği: Topluluk Müktesebatına Uyum, 4-5 Kasım 2004, Görsel ve İşitsel Politikalar ve Türkiye başlıklı tebliğ, Sunanlar: Av. Fikret İlkiz ve Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Araş. Gör. Barış Günaydın

²⁴ Bkz. Ekler

²⁵ Bkz. Ekler

1. AB’de yayın dili ve Türkiye

Avrupa ülkelerinde resmi dil/diller dışındaki farklı dil ve lehçelerde yayın yapılmasına olanak tanınmaktadır. Ancak her ülkede bu tür yayınlara ilişkin, ülke koşullarına uygun, farklı düzenlemeler yapılmıştır.

Avrupa’da resmi dil dışındaki dillere iki farklı uygulama yapıldığı görülmektedir. Birincisi ilgili devletin söz konusu dil azınlık dili olarak kabul etmesi, ikincisi ise azınlık statüsü verilmeden dilin kültürel bir zenginlik olarak kabul edilmesidir.

Her iki durumda mevcut uygulamalara bakıldığında, bir çok Avrupa ülkesinin resmi dil dışındaki diğer dillerde yayınlara belirli bir yayın saati ve/veya süre tahsis edilmesi (Fransa, Yunanistan, Belçika, Finlandiya gibi), ayrıca içerik kısıtlaması (Fransa ve Finlandiya) şeklinde düzenleme yapmış olduğu görülmektedir.²⁶

Türkiye açısından duruma bakıldığında, Temmuz 2003 tarihli Ulusal Programın “Siyasi Kriterler” başlığı altında, Türkiye’nin “Düşünce ve İfade Özgürlüğü” çerçevesinde gerçekleştirmeyi vaat ettiği “Türk vatandaşlarının günlük yaşamda geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerde yayın yapılması....” taahhüdü, RTÜK yetkisi kapsamında değerlendirilmiştir.

Türk Vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerde yayın yapabilmeleri Avrupa Birliği mevzuat uyumu sürecinde beşinci uyum paketi içinde serbest bırakılmıştır.

Bu kanuna ilişkin olarak RTÜK tarafından hazırlanan ve Aralık 2002 tarihli “Radyo ve Televizyon Yayınlarının Dili Hakkında Yönetmelik” ile bu tür yayınların sadece kamu kanalı olan TRT tarafından yapılabileceği hükme bağlanmıştır.

Ancak uygulamadaki sıkıntılar nedeniyle Temmuz 2003 tarihli altıncı uyum paketi ile 3984 sayılı yasanın 4. maddesinin birinci cümlesi şu şekilde değiştirilmiştir. “*Ayrıca, kamu ve özel*

---

²⁶ Galatasaray Üniversitesi Avrupa Günleri Türkiye ve Avrupa Birliği: Topluluk Müktesebatına Uyum, 4-5 Kasım 2004, Görsel ve İşitsel Politikalar ve Türkiye başlıklı tebliğ, Sunanlar: Av. Fikret İlkiz ve Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Araş. Gör. Barış Günaydın

radio ve televizyon kuruluşlarınca Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı ve dil ve lehçelerde de yayın yapılabilir.”

Temmuz 2003 tarihli altıncı uyum paketine istinaden yapılacak düzenlemelerin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 10. maddesinde açıklanan İfade Özgürlüğü ilkesi gözetilerek, uygulamada sıkıntılara yol açmayacak ve AB mevzuat uyumu sürecini aksatmayacak biçimde gereken bir düzenleme ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Bu anlamda Ocak 2004 tarihli “*Türk Vatandaşlarının Günlük Yaşamlarında Geleneksel Olarak Kullandıkları Farklı Dil ve Lehçelerde Yapılacak Radyo Televizyon Yayınları Hakkında Yönetmelik*” çerçevesinde, kamu ve özel radyo ve televizyon kuruluşlarının yayınlarının Türkçe yapılması esası yanında Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları diğer dil ve lehçelerde de yayın yapabilmelerine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Yönetmelik, 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun değiştirilen 4. maddesine ve Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi’nde öngörülen hükümlere dayanılarak hazırlanmıştır.

Yönetmeliğin “Yayınların dili” başlıklı 4. maddesinde, yönetmelik çerçevesinde Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerde de yayın yapılabileceği, 5’inci maddede ise bu dillerdeki yayın esasları düzenlenmiştir. Buna göre Üst Kurul’dan izin almak suretiyle yayın yapılabilir.

Bu dil ve lehçelerde sadece yetişkinler için haber, müzik ve geleneksel kültürün tanıtımına yönelik yayınlar yapılabilir. Bu dil ve lehçelerin öğretilmesine yönelik yayın yapılamaz. Kamu ve özel ulusal yayın lisansı sahibi radyo ve televizyon kuruluşları, bu dil ve lehçelerdeki yeniden iletim konusu yayınları da dahil olmak üzere; radyo kuruluşları günde 60 dakikayı aşmamak üzere haftada toplam beş saat, televizyon kuruluşları ise günde 45 dakikayı aşmamak üzere haftada toplam dört saat yayın yapabilirler. Bu dil ve lehçelerde yeniden iletim konusu yayınlar dahil, televizyon yayını yapan kuruluşlar bu yayınlarını içerik ve süre açısından bire bir olmak kaydıyla, Türkçe alt yazıyla vermekle veya hemen akabinde Türkçe tercümesini yayınlamakla, radyo yayını yapan kuruluşlar ise programın yayınlanmasını takiben Türkçe tercümesini yayınlamakla yükümlüdürler.

Yine yönetmelik kapsamında Kamu ve özel radyo ve televizyon kuruluşlarının;

- a) *Yayın yapmak istedikleri, dil ve/veya lehçeyi, bu dil ve lehçede yayınlanacak program türlerini, bu programların, günlük yayın akışı içindeki yerleşimini, aylık ve yıllık yayın planlarını belirleyen, kuruluşun yönetim kurulu kararı,*
- b) *Münhasıran bu yayınlarla ilgili denetleme kurulu, sorumlu müdür, haber biriminde çalışanlar ve spikerlerin 3984 sayılı Kanun ve Yönetmeliklerde aranılan vasıfları taşıdıklarına dair belge,*
- c) *Taahhütnamenin kuruluşun tüzel kişiliğini temsile yetkili kişi tarafından noter huzurunda imzalanmış örneği ile, Üst Kurula başvurmaları gerektiği düzenlenmiştir.*

Türkçe'den başka bir dilde de yayın yapmak üzere Üst Kurul'dan izin alan yayın kuruluşları yayınlarını; hukukun üstünlüğüne, Anayasanın genel ilkelerine, temel hak ve özgürlüklere, milli güvenliğe, genel ahlaka, Cumhuriyetin Anayasada belirtilen temel niteliklerine, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, 3984 sayılı Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkartılan yönetmeliklerle düzenlenen esas ve ilkelere, Üst Kurulun öngördüğü yükümlülüklerle izin şartları ve taahhütlerine uygun olarak kamu hizmeti anlayışı çerçevesinde yapmakla yükümlüdürler.

Yönetmelik düzenlemesine göre yayın kuruluşları farklı dil ve lehçelerde yaptıkları yayın süresince stüdyo düzeni, mevcut logo, ses efekti ve tanıtıcı ses işaretleri dışında simgelere yer vermemekle yükümlüdürler. Gerekliği takdirde, sadece Türkiye Cumhuriyeti'nin simgesi niteliğindeki görüntü ve işaretler kullanılabilir.

Yönetmelik kapsamında yaptırım mekanizması da düzenlenmiştir. Buna göre, Kanundaki esaslara, yayın ilkelerine ve Üst Kurulca öngörülen yükümlülüklerle aykırı yayın yapan yayın kuruluşları 3984 sayılı Kanunun 33 üncü maddesi hükmü uyarınca cezalandırılır.

Üst Kurulun izni olmadan Türkçe'den başka bir dil ve lehçede yayın yapan yayın kuruluşlarına 3984 sayılı Kanunun Ek-2 maddesi hükmü uyarınca izinsiz yayın müeyyidesi uygulanır.

B. GÖRSEL İŞİTSEL ALANDAKİ AB MEVZUATI VE TÜRKİYE’NİN ULUSAL MEVZUATI

Temmuz 2003 tarihli “Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı” ile “Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar”ın kabulü önemli bir dönüm noktasıdır. Bu kapsamda Kültür ve Görsel-İşitsel Politika başlığı altında da bir takım taahhütlerde bulunulmuştur.

Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun Mayıs 2002 tarihinde değiştirilmiştir. Anayasa Mahkemesi, 4756 sayılı yasa ile değiştirilen yasanın şu hükümleri ile ilgili olarak Haziran 2002’de “yürürlüğü durdurma” kararı vermiştir:

- *Madde 6/a – Üst kurulun seçimi ve görev süresi*
- *Madde 28/8/2 – Düzeltme ve cevap hakkı*
- *Madde 29/d – Kuruluş ve hisse oranları*
- *Madde 29/e – Kuruluş ve hisse oranları*
- *Geçici Madde 4 - Üst kurulun seçimi ve görev süresi*

Anayasa Mahkemesi Eylül 2004’te bazı maddeler için verdiği iptal kararı nedeniyle bu maddeler bakımından yeniden yürürlüğü durdurma kararı vermiştir.

AB mevzuatına uyum sürecinde, Üçüncü Reform Paketi çerçevesinde, 3984 sayılı yasa, Ağustos 2002 tarihinde çıkarılan 4771 sayılı Kanun ile yeniden değişikliğe uğramıştır.

Son iki yasa değişikliği ile ifade özgürlüğünün sağlanması, yeniden iletim yasağının kaldırılması ve Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerde de yayın yapılabilmesi konularında, 3984 sayılı Kanunda önemli bir ilerleme sağlanmıştır.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, kanunun öngördüğü üzere yönetmelikleri hazırlamıştır. Yönetmeliklerin hazırlanma sürecinde, *Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi* ve *Avrupa Konseyi Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi* referans noktası olarak dikkate alınmış ve

reklamlar, tele-alışveriş ve küçüklerin korunması gibi konularda uyum sağlanmaya çalışılmıştır.

Nisan 2003 tarihli *Radyo ve Televizyon Yayınlarının Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmeliğin* şu maddeleri ile Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesine uyum sağlanması yönünde önemli ilerleme kaydedilmiştir:

- *Madde 4 – Tanımlar*
- *Madde 5, 29, 40, 41 – Küçüklerin korunması*
- *Madde 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 19, 21, 22 – Reklam ve tele-alışveriş*
- *Madde 23, 24, 25, 31 – Yeniden iletim*
- *Madde 42 – Önemli Olaylar*

2003 yılı Katılım Ortaklığı Belgesinde görsel-ışitsel alanda AB mevzuatına uyum sağlanması temel bir öncelik olarak yer almaktadır.

2003 yılı Ulusal Program’da Görsel-İşitsel alanda şu değerlendirmelere yer verilmektedir:

“Kısa Vade: AB’nin Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi ile uyumlu olarak: reklamlar, tele-alışveriş, küçüklerin korunması, tanımlar, toplum tarafından önem atfedilen olaylar gibi konularda idari düzenlemeler yapılmış olmasına rağmen, Yönergeye tam uyumun sağlanması için, sözkonusu düzenlemelerle ilgili olarak 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları hakkında Kanunda değişiklik yapılacaktır. Bu düzenlemelere ek olarak özellikle yargı yetkisi ve yaptırımlar konularında da gerekli mevzuat çalışmaları gerçekleştirilecektir”

2005 yılı İlerleme Raporu’nda ise şu değerlendirmelere yer verilmektedir:

“Türkiye görsel-ışitsel politikayla ilgili müktesebata kısmen uyum sağlamıştır. Rapor döneminde yasalar ve uygulamayla ilgili somut ilerleme sınırlı kalmıştır. Türkçe’den başka dillerdeki yayınlar 2004’de başlamış ise de, bu sürecin gereken şekilde pekiştirilmesi beklenmektedir. Türk yasaları ve uygulamasının müktesebatla uyumlu duruma getirilebilmesi için kaydadeğer çaba harcanması gerekmektedir. İdari kapasitenin güçlendirilmesine devam

edilmelidir. Düzenleyici kurumun bağımsızlığı da güçlendirilmelidir. Türkiye, yasal reformlarını sürdürmesi ve etkili biçimde uygulaması için teşvik edilmektedir.”

2005 Yılı Katılım Ortaklığı belgesinde²⁷ Kısa vadeli öncelikler başlığı ve üyelik yükümlülüklerini üstlenebilme kapasitesi bölümü dahilindeki **“Bilgi Toplumu ve Medya”** faslında öne çıkan ev ödevleri şunlardır:

- *Radyo televizyon düzenleyici kurumunun kapasitesinin ve bağımsızlığının artırılması.*
- *Başta Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi olmak üzere görsel-işitsel politika alanında mevzuat uyumuna devam edilmesi.*

Aynı belgenin orta vadeli öncelikler bölümünde ise *“Görsel-işitsel mevzuata uyumun tamamlanması ve bağımsız televizyon/radyo düzenleyici kurumunun kapasitesinin güçlendirilmesi”* istenmektedir.

Öte yandan, Avrupa görsel-işitsel eserlerinin geliştirilmesi, dağıtılması ve teşvik edilmesine yönelik bir program olan MEDIA-Plus’ın uygulanması konulu *Aralık 2000 tarihli* Konsey Kararı ve Avrupa görsel-işitsel programı kapsamındaki eğitim programı olan MEDIA-Training’in uygulanmasına ilişkin *Ocak 2001 tarihli* Avrupa Parlamentosu ve Konsey Kararına tam uyumun ve programlara katılımın sağlanması için *Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesinin* uyumlulaştırılması gerekmektedir.

Avrupa Sınır Ötesi Televizyon Sözleşmesi, Bakanlar Kurulunca 1993 yılında onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Sözleşmeye değişiklik getiren 1998 tarihli ek protokolün²⁸ onay süreci de Türkiye için dikkatle izlenen bir süreç olmuştur. Ekim 2000’de imzalanan ek protokol, Mart 2002’de yürürlüğe girmiştir.²⁹

²⁷ 23 Ocak 2006 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Katılım Ortaklığı’nın içerdiği ilke, öncelik ve koşullara ilişkin Konsey Kararı (2006/35/EC)

²⁸ Protocol amending the European Convention on Transfrontier Television

²⁹ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=171&CM=8&DF=6/14/2006&CL=ENG>

C. AB MEVZUATI VE ULUSAL MEVZUAT UYUM TAKVİMİ

Televizyon yayıncılığıyla ilgili olarak, *Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi* doğrultusunda ulusal mevzuatta yapılacak değişiklikler ve yeni düzenlemeler açısından Radyo ve Televizyon Üst Kurulu sorumlu kuruluş olarak gösterilmiştir. Bu anlamda Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi'ne karşılık gelen ulusal mevzuat;

- 3984 sayılı *Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun*
- Küçüklerin Korunmasına İlişkin Sınıflandırma Sistemi Hakkında Yönetmelik*
- Önemli Olayların Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik*
- Avrupa Eserleri Kotası Hakkında Yönetmelik* olarak listelenmiştir.³⁰

Bilgi Toplumu ve Medya faslındaki bu düzenlemelerin tümü ve elbette bu çalışmanın konu sınırlaması dahilinde olmayan ancak fasıl içinde yer alan diğer konu başlıkları, müzakere sürecine girmiş bulunmaktadır.

Tanıtıcı tarama toplantıları 12 ve 13 Haziran 2006 tarihlerinde Brüksel'de gerçekleştirilen fasıla ilişkin olarak 13 ve 14 Temmuz 2006 tarihlerinde ayrıntılı tarama toplantıları yapılacaktır. Daha sonra da bu fasıla ilişkin fiili müzakere tarihi belirlenecektir.³¹

---

³⁰ www.abgs.gov.tr

³¹ Bkz. Ekler

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM:

TÜRKİYE’NİN GÖRSEL İŞİTSEL POLİTİKA UYUMU KONUSUNDA GÜNCEL GELİŞMELER

A. RTÜK ÜYELERİNİN SEÇİM YÖNTEMİNDEKİ DEĞİŞİKLİK

RTÜK üyelerinin TBMM’de temsil edilen siyasi partiler tarafından seçilebilmesini teminen kanun değişikliği yapılabilmesi için, Anayasa’nın 133. maddesinde yapılan değişiklik Haziran 2005’te TBMM tarafından kabul edilmiştir.³²

RTÜK üyelerinin seçim yöntemini değiştiren Anayasa değişikliği yine 2005 yılında yürürlüğe girmiş ve TBMM, 13 Temmuz 2005’te olağanüstü toplantıya çağırılmıştır. Mecliste CHP ve AKP arasında varılan uzlaşma sonucunda dokuz yeni RTÜK üyesi göreve başlamıştır.

Böylece tarihinde ilk kez RTÜK üyelerinin tümü yenilenmiştir.

B. TÜRK TELEVİZYON SEKTÖRÜNDE YABANCI SERMAYE KOTASI

2005 yılındaki yeni RTÜK üyelerinin seçimi öncesinde, özel radyo ve televizyonlarda yabancılara yüzde 25’ten fazla hisse satışını engelleyen Radyo Televizyon Yasası değiştirilerek, oran yüzde 49’a çıkarılmak istenmiştir. Gerekçe olarak ise Avrupa Birliği’ne uyum gösterilmiştir.

TMSF’ye devredilen medya kuruluşlarının satışını kolaylaştırmak amacıyla hazırlanan yasa taslağı TBMM Başkanlığı’na AKP’li yedi milletvekilinin imzasıyla, yasa teklifi olarak sunulmuştur.³³

4389 Sayılı Bankalar Yasası’na göre, TMSF yönetimindeki şirketlerin yüzde 49’dan fazlası, yabancılara satılabilmektedir. Ancak, özel kanunlardaki kısıtlayıcı hükümler saklı tutulmuştur. Bu kısıtlayıcı hüküm nedeniyle özel radyo ve televizyonlarda yabancılara payını yüzde 25’le sınırlayan 3984 sayılı kanun, TMSF bünyesindeki radyo ve televizyonların yabancılara satışını güçleştirmektedir.

---

³² Bu husus 2005 İlerleme Raporu’nda da belirtilmiştir.

³³ <http://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss833m.htm>

Bu engeli aşmak üzere hazırlanan yasa teklifi, 3984 sayılı yasanın 29. maddesindeki yüzde 25'lik oranı yüzde 49 olarak değiştirmektedir. Böylece, özel radyo ve televizyonlardaki yabancı sermayenin payı, ödenmiş sermayenin yüzde 49'una çıkabilecektir. Gazete ve dergiler için ise herhangi bir sınırlama olmayacaktır.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, TMSF'nin eline geçen TV kanallarının satışını mümkün kılmak için TBMM'de kabul edilen yasayı Mart 2005'te üç gerekçe ile veto etmiştir. Bu gerekçeler TV Yayıncıları Derneği Başkanı Nuri Çolakoğlu tarafından şu şekilde özetlenmiştir:³⁴

1. *Kanalların yabancıların eline geçmesi halkımızı yabancı etkilere maruz bırakır.*
2. *Üstelik başka ülkeler de yabancı mülkiyete sınırlamalar getirmektedir.*
3. *Bu düzenleme neden sadece TMSF kanalları için yapılmamakta, herkese yaygınlaştırılmaktadır?*

Çolakoğlu'na göre teknolojinin hızla ilerlediği günümüzde ülke halkını yabancılardan koruma çabası anlamsızdır. Çünkü engellenmek istenen medya uydudan, internetten hatta telefon üzerinden gelebilmektedir.

İkincisi, yani mülkiyete getirilen sınırlamalar ise, özellikle AB ülkelerinde üçüncü ülkelere yani ABD'ye karşı alınan önlem niteliğindedir. Ancak AB ülkelerinde başka AB üyelerine getirilmiş herhangi bir sınırlama yoktur. Ayrıca böyle bir sınırlama AB'nin temel felsefesi olan "tek bir pazarda sermaye, emek ve hizmetlerin serbest dolaşımı"na aykırı olacaktır. Dolayısıyla bu gerekçenin de -en azından AB uyum çalışmaları çerçevesinden yapılması gereken yasal değişikliklerle- sağlam bir hukuki temeli kalmayacağı düşünülmektedir

TVYD Başkanı Çolakoğlu, cumhurbaşkanının üçüncü temel iade gerekçesi ile ilgili olarak ise "kanun önünde eşitliği savunagelmiş bir hukuk adamının böyle bir gerekçesi olmasını anlamak mümkün değil" değerlendirmesini yapmaktadır.

---

³⁴ Nuri Çolakoğlu "Medya nasıl düzenlenmeli?", Referans gazetesi, 06.04.2005

İktidar partisi AKP'nin bu veto gerekçelerini kendi içindeki muhalefetin de üstesinden gelerek TBMM'den ikinci kez geçirip uygulamaya koymasının “*şaşırtıcı olmayacağı*” belirtilmiştir.

Bu gelişmeler RTÜK yasasının yeniden ele alınmasını ve yasaklayıcı değil ancak düzenleyici yeni bir yasa yapılması taleplerinin gündeme gelmesine yol açmıştır.

3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun ilgili maddesi halihazırda şu şekildedir:

Madde 29. – (Değişik: 15/05/2002-4756/13) Radyo ve televizyon yayın izni

*h) Bir özel radyo ve televizyon yayın kuruluşunda yabancı sermayenin payı ödenmiş sermayenin % 25'ini geçemez.*³⁵

C. YEREL DİL VE LEHÇELERDE YAYININ SÜRESİNDE YAPILAN SON DÜZENLEMELER

Türkiye, yerel dillerde yayın konusunda *yasaları uygulama eksiği olduğu* gerekçesiyle 2005 İlerleme Raporu'na ciddi şekilde eleştirilmiştir. 2005 İlerleme Raporu'nda konuyla ilgili bölümde şu ifadeler yer verilmiştir:

Radyo-Televizyon yayıncılığı alanında geçtiğimiz yılda sınırlı ilerleme kaydedilmiştir. Türkçe dışındaki diller ve lehçelerde yayında, hala kesin zaman sınırlamaları mevcut olmakla birlikte, programlar, ulusal devlet televizyonu TRT tarafından yayınlanmaya devam etmektedir. Yerel yayıncılar tarafından Türkçe dışındaki diller ve lehçelerde yayın yapabilmek için 11 adet başvuru yapılmıştır, ancak bu başvuruların hiçbiri sözkonusu başvuruları işleme koyabilmek için gerekli belgeleri almadığını iddia eden Radyo-Televizyon Üst Kurulu tarafından cevaplanmamıştır. Bu başvuruların bazıları Temmuz 2004'ten beri beklemektedir.

Aşağıda da belirtileceği gibi, bu eleştirilerin ardından 2006 yılında, özel yayın kuruluşlarında Türkçe dışındaki yayınlar konusunda bazı önemli gelişmeler sağlanmıştır. İki özel yerel televizyon ve bir radyo istasyonu şu anda Kürtçe yayın lisansı alan ilk kuruluşlar olarak yayınlarını sürdürmektedirler.

---

³⁵ 3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, Beşinci Bölüm: Özel Radyo ve Televizyon Kuruluşları - Kuruluş ve Hisse Oranları

Bu konudaki en son gelişme ise şu şekildedir:

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Haziran 2006 itibariyle **yerel dil ve lehçelerde** yayın yapan TV ve radyolara 'günlük 45 dakika, haftalık dört saat' sınırlamasında bir tadilat yaparak, kısıtlamaları sinema ve müzik gibi kültürel yayınlar için kaldırmıştır. Böylelikle yayın izni olan televizyonların Kürtçe dublajlı uzun metraj film göstermelerinin ve izleyicilerine Kürtçe konser yayını yapabilmelerin önünün açıldığı belirtilmiştir.³⁶

Kürtçe yayın izni olan kanallarda, haber ve tartışma gibi programlarda ise eski kısıtlamalar devam edecektir. Radyo Televizyon Üst Kurulu, Kürtçe yayın yapmasına izin verilen yerel televizyon ve radyoların, *'Farklı Dilde ve Lehçelerde Yayın Yönetmeliği'*nde³⁷ bulunan *'radyolar günde 60 dakikayı aşmayacak şekilde, haftada toplam beş saat, televizyonlar ise günde 45 dakikayı aşmamak şartıyla haftada dört saat yayın yaparlar'* koşulunun sinema ve müzik yayınları için geçerli olmaması talebini ele almıştır. Kanal sahipleri bu taleplerini, "Bu süre Kürtçe haber programlarıyla dolmuyor, müzik ve film yayımlandığında ise bu süre yetmiyor" gerekçesine dayandırmışlardır.

RTÜK, talebi 'kültürel amaçlı bir talep' olarak değerlendirmiş ve ilgili yayınları yönetmelikteki *"Radyolar için günlük 60 dakika, haftalık beş saat; televizyonlar için günlük 45 dakika haftalık dört saat"*lik sınırlamanın kapsamı dışına çıkarmıştır. Oybirliğiyle alınan bu karara göre, Kürtçe gibi farklı dil ve lehçelerde yayın yapan özel televizyon ve radyolar, film ve müzik yayınlarında herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmayacaklardır. Ancak film ve müzik yayınlarında Türkçe altyazı kuralı geçerli olmaya devam edecektir. Haber ve tartışma programlarına daha önce konulan kısıtlamalar da aynen devam edecektir.

1. Yerel dil ve lehçelerin kullanım süresinin sınırı

Ancak RTÜK'ün bu kararı, radyo ve televizyonların 24 saat boyunca **yerel dil ve lehçelerde** yayın yapmasının önünü açmamaktadır. Çünkü sadece film ya da müzik yayını yapan tematik

³⁶ Radikal, "Kürtçe yayında sınırlar kalkıyor ", 11 Haziran 2006, <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=189892>

³⁷ AB'ye uyum çerçevesinde TBMM'de kabul edilen ve 19 Temmuz 2003'de yürürlüğe giren 4928 sayılı yasa paketi içinde yer alan "kamu ve özel radyo ve televizyon kuruluşlarınca Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerde de yayın yapılabilir" hükmü çerçevesinde Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nca hazırlanan yönetmelik, 25 Ocak 2004 tarihli Resmi Gazete'de (Sayı: 25357) yayımlandı.

kanalların **yerel dil ve lehçelerde** yayın izni alması mümkün olmadığı gibi, aldıkları lisansın niteliği gereği, **yerel dil ve lehçelerde** yayın izni almış televizyon ve radyoların da sürekli film ve müzik yayını yapmaları olanaksız görünmektedir.

2. Türkiye’de yerel dil ve lehçelerde yayının gelişimi ve bugünkü tablo

Türkiye, bu bölümün başında da belirtildiği gibi AB uyum sürecinde **yerel dil ve lehçelerde** yayınlara başlamak zorunda kalmıştır. Öncelikle yasa ve ardından yönetmelikler değiştirilerek, *"Kamu ve özel radyo ve televizyon kuruluşlarınca Türk vatandaşlarının geleneksel olarak kullandıkları farklı dil ve lehçelerde de yayın yapılabilir"*³⁸ hükmü konulmuştur. Bu çerçevede TRT’de farklı dil ve lehçelerde Boşnakça, Arapça ve Çerkezce ve Kürtçe olmak üzere Haziran 2004’te yayınlar başlanmıştır. Her dilde haftada bir gün, 30 dakika yayın yapılırken, bu uygulama AB’yi tatmin etmemiştir.

İki yıl süren araştırmadan sonra 2006 yılında bazı yerel radyo ve televizyonlar farklı dil ve lehçelerde yayın yapma izni almışlardır. RTÜK, MİT’in 'olumlu' raporu üzerine Medya FM radyosuna ve Gün TV ile Söz TV’ye taahhütname karşılığı izin vermiştir. Diyarbakır’daki bu iki yerel televizyon ile Şanlıurfa’daki radyo, Mart 2006’da Kürtçe yayına başlamışlardır. Böylelikle Türkçe dışındaki dillerde yayınlarla TRT’de tanışan Türkiye’de bir ilk daha gerçekleşmiştir.

D. LİSANSLAMA KONUSUNDAKİ DÜZENLEMELER

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, karasal ortamda radyo ve televizyon yayını yapan yayın kuruluşlarından yıllık geçici kullanım bedeli alınmasına yönelik uygulamayı 2006 yılından itibaren başlatacağını açıklamıştır. Yeni uygulama gereğince radyo ve televizyon kuruluşları kullandıkları kanal ve frekanslar için 2006 yılından itibaren her yıl, yıllık geçici kullanım bedeli ödeyeceklerdir.

Bu konuda 3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunun Yürürlüğe girdiği 1994 yılından bugüne belirgin bir adım atılamamıştır.

---

³⁸ 19 Temmuz 2003’de yürürlüğe giren 4928 sayılı yasa paketi

Uygulamayla ilgili yönetmelik değişikliği ise 2 Mart 2006 tarihli ve 26096 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Buna göre halihazırda karasal yayın yapan tüm özel televizyon ve radyo kuruluşları, kullanmakta oldukları frekanslar için yıllık kullanım bedeli ödeyeceklerdir.

RTÜK tarafından 12 yılda yayın lisansı verilemediğinden frekans kullanım bedeli de alınamamış, ancak yapılan yasal değişiklikler, Yüksek Denetleme Kurulunun önerileri ve Haberleşme Yüksek Kurulu kararları çerçevesinde yıllık frekans kullanım bedeli alınması mümkün hale gelmiştir.³⁹

Ayrıca vericilerin standardizasyonu sayesinde özellikle karayollarında seyir halindeyken radyo yayınlarının daha net alınmasının sağlanacağı bildirilmiştir.

Frekans kullanım bedeli uygulaması, 2006 yılından itibaren geçerli olup geriye dönük bir uygulama değildir ve RTÜK'ün uygulamadan 40 milyon YTL gelir elde etmesi beklenmektedir.

E. AKILLI İŞARETLER SİSTEMİ

Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi'nin 5.Bölümü Küçüklerin Korunması başlığını taşımaktadır. Bu bölümde yer alan 22. maddede küçüklerin fiziksel, ruhsal ve ahlaki gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek ve özellikle cinsellik ve şiddet unsurları içeren yayınlardan korunması için alınması istenen önlemler sıralanmıştır. Bu kapsamda yayınların içeriğine göre sınıflandırılmaları ve buna uygun zamanlamalarda yayınlanması da önem kazanmıştır.

Akıllı İşaretler, Türkiye'de 23 Nisan 2006 tarihinde uygulanmaya başlanan, televizyon yayınlarının içeriğiyle ilgili bilgilendirici bir sınıflandırma sistemidir. Bu sistem, televizyon yayıncılarının, anne babaların ve genelde toplumun, çocukları ve gençleri televizyon yayınlarının olası zararlı etkilerinden koruma sorumluluğunu yerine getirmelerinde onlara yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır.

---

³⁹ RTÜK Basın Bildirisi www.rtuk.org.tr

1. Akıllı İşaretler Sistemi'nin hazırlık ve deneme süreci

“Akıllı İşaretler Sembol Sistemi” Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından “Çocuk ve gençleri televizyon yayınlarının olumsuz etkilerinden korumak” amacıyla geliştirilmiştir.

RTÜK Başkanı Dr. A. Zahid Akman, sistemi başlatırken yaptığı açıklamada, *“Türkiye’de televizyon yayıncılığının yaklaşık 40 yıllık bir serüvene sahip olduğunu ancak, bu süreç içinde yayınların içerikleri ve saatleri konusunda tek belirleyici unsurun, televizyon yöneticilerinin düşünceleri, ekran başındakilerin televizyon izleme alışkanlıkları ve oranları ile reklam gelirleri olduğuna”* dikkati çekmiştir.

RTÜK’ün yayın içeriklerinin belirlenmesi konusunda yaptığı araştırma sonucunda, Hollanda’da uygulanan sembol sisteminin Türkiye’ye uyarlanabileceği sonucuna varılmış ve beş yıl sürdüğü belirtilen bir çalışma sürecinin ardından “Akıllı İşaretler Sembol Sistemi”ne geçilmiştir.

Buna göre sembol sistemi televizyonların daha çok tekrar yayınları yaptıkları yaz döneminde⁴⁰ devreye sokularak, Eylül 2006’da başlayacak olan yeni yayın dönemi öncesinde deneme süreci oluşturulması amaçlanmıştır. Yapılan planlamaya göre deneme süreci içinde elde edilecek gözlemler ve RTÜK’e gelecek eleştiriler değerlendirilerek, yeni yayın dönemi öncesinde sisteme son şekli verilebilecektir.

RTÜK bu çalışmasıyla sorumluluğunu yerine getirme konusunda önemli bir adım atmıştır. Bu noktada ebeveynler ile çocuk ve gençlerin de, televizyon yayınları arasında tercih yaparken kendilerine yönelik olarak hazırlanan bu semboller dikkate almaları istenmiştir.

Televizyon Yayıncıları Derneği Başkanı Nuri Çolakoğlu da *“RTÜK’ün geliştirdiği “Akıllı İşaretler Sembol Sistemi”ni sorumlu yayıncılık anlayışı içinde desteklediklerini”* belirtmiştir.

Hollanda’nın Görsel İşitsel Medya Sınıflandırılmasından Sorumlu Enstitüsü NİCAM’ın Genel Müdürü Wim Bakkers de Hollanda’da kullanılan sistemin Türkiye’ye uyarlanması çalışmasında RTÜK ile birlikte yer almıştır. Türkiye’nin Avrupa’daki bu sistemi uyarlayan

---

⁴⁰ Nisan-Eylül 2006 dönemi kastedilmektedir.

ikinci ülke olduğunu kaydeden Bakkers, sembollerin özellikle anne ve babaların bilinçlenmesi konusunda önemli katkılar sağlayacağını vurgulamaktadır.

Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Bülent Çaplı ise “*Akıllı İşaretler Sembol Sistemi*”nin temelinde bilgilendirme amacının bulunduğu dikkati çekmektedir. Sistemin başarılı olabilmesi için yayıncılar ve RTÜK’ün yanı sıra ailelerin de duyarlı olması gerektiğini belirten Çaplı’ya göre, “*Akıllı İşaretler Sembol Sistemi, daha çok cezalandırıcı olarak görülen RTÜK’ün, düzenleyici niteliğini de başarıyla ortaya koymuştur.*”

2. Akıllı işaretler sınıflandırma sisteminin ortaya çıkış nedeni ve uygulanışı

Toplumun farklı kesimlerinin temsil edildiği geniş çaplı bir araştırma sonucu anne babaların yüzde 80'e yakınının televizyon programlarının içeriği konusunda bilgilenecek ve uyarılmak istediklerini ortaya koymuştur. Bu talep, sistemin en önemli gerekçesini oluşturmaktadır.

Akıllı İşaretler sistemi, konuyla ilgili bağımsız uzmanlar tarafından geliştirilmiş karma bir sistemdir. Bu sistem, iki konuda bilgi vermektedir. Bunlar, programın olası zararlı içeriği ve programın hangi yaş grubuna uygun olduğudur.

1) Programın olası zararlı içeriği: Zararlı etkileri olabilecek içerik alanları; şiddet ve korku, cinsellik ve örnek oluşturabilecek olumsuz davranışlar (*ayrımcılık, alkol ve sigaranın aşırı kullanımı, madde kullanımı, yasa dışı davranışlar ile kaba konuşma / küfür*) olarak belirlenmiştir.

2) Programın hangi yaş grubuna uygun olduğu: Programlardan etkilenme düzeylerine göre yaş grupları, Tüm izleyici, 7 yaş, 13 yaş ve 18 yaş olmak üzere dört grupta ele alınmıştır.

Bir programın hangi türde zararlı içerik taşıdığı ve hangi yaş grubunun izlemesinin uygun olduğunu belirleyebilmek için, yayıncı kuruluşlara yönelik bir soru formu geliştirilmiştir. Bu form, sınıflama sistemine dahil tüm programlar için yayıncı kuruluşların görevlendirdiği ve sistem hakkında önceden eğitilmiş sertifika sahibi kodlayıcılar tarafından elektronik ortamda doldurulmaktadır. Form üzerinde işaretlenen yanıtlara göre sonuç, otomatik olarak saptanmaktadır. Bir programın ne tür bir zararlı içerik taşıdığını ve hangi yaş grubu için önerildiğini belirtmek için semboller kullanılır.

3. Program sembollerinin duyurulması

Programın televizyonda yayını esnasında ve yazılı/görsel-işitsel medyada söz konusu programların duyurularıyla veya ilanılarıyla birlikte bu sembollerin görülebileceği belirtilmiştir. Ayrıca açılan bir web sayfasında da⁴¹ yayınlanan programla birlikte aldığı sembol ve ne anlama geldiği bildirilmektedir.

Genel İzleyici Kitlesi

7 Yaş ve Üzeri için

13 Yaş ve Üzeri için

18 Yaş ve Üzeri için

Şiddet / Korku

Cinsellik

Olumsuz Örnek
Oluşturabilecek Davranışlar

F. SAYISAL KARASAL YAYIN

Sayısal karasal yayıncılık Avrupa'da hızla yaygınlaşmaktadır. Yüksek Haberleşme Kurulu'nun (YHK) 2005 yılında Devlet Bakanı Beşir Atalay başkanlığında yaptığı toplantıda Türkiye'de de sayısal karasal yayınların başlanması kararlaştırılmıştır.

RTÜK, Haberleşme Genel Müdürlüğü, TRT Genel Müdürlüğü, özel TV yayıncıları ile bir araya gelerek bu yayınları planlamaya başlamış ve Şubat 2006'da deneme yayınları başta İstanbul'da ardından da Ankara'da başlamıştır. Şu anda İzmir'de de deneme yayınları için hazırlıklar sürmektedir.

⁴¹ <http://www.rtukisaretler.gov.tr>

TVYD 2004 yılında Türkiye’de nüfusun yüzde 60’ının yaşadığı 12 büyük merkezde, 30 kanal taşıyacak bir sistemin ne kadar kurulabileceği ile ilgili bir araştırma yaptırmıştır.⁴² Buna göre ortaya çıkan 30 milyon euro dolayındaki bir yatırım bütün bu kentlerde mevcut karasal yayınların çok daha kaliteli yapılmasının yolunu açacaktır.

TVYD’nin açıklamasına göre, yayıncılar bunu gerçekleştirmek için TRT ile ortaklaşa bir şirket kurmaya hazır olduklarını açıklamışlardır. Ancak yayıncılar, 1994’te karasal ve 1997’deki kablo yayında yaşanan karmaşanın yaşanmaması için uygulama esaslarının yasa ve yönetmelikle önceden konmasını, uygulamaya daha sonra geçilmesini istemişlerdir. Türkiye’de bu düzenleme yapıldıktan sonra sayısal karasal yayına hızla geçilebilecektir.

Avrupa’da çeşitli ülkelerde yayınların nasıl izlendiğini gösteren aşağıdaki tabloya bakıldığında, Türkiye’de kablo ve uydunun diğer Avrupa ülkelerine göre çok düşük olduğu görülmektedir.⁴³

Sayısal karasal sistemin vakit kaybedilmeden yasal düzenlemelerle hayata geçirilmesi pek çok açıdan avantaj sağlayacaktır. Gecikmesi ise, kablo TV sisteminde olduğu gibi sistemin piyasaya güçsüz bir giriş yapmasına yol açacaktır.

Karasal sayısal yayıncılık, günümüzde Avrupa’da norm haline gelmekte ve de yaygınlaşmaktadır. Türkiye’nin AB’ye yönelik uyum çalışmaları bu açıdan da hızlı hareket edilmesi gerektiğini göstermektedir.

Buna ek olarak AB vatandaşlarının büyük bir kısmının karasal sayısal yayınları Türkiye’de üretilen TV alıcıları ile izlediği gözönüne alınarak, ve Türkiye’de izleyici penetrasyonunda sorun yaşanmayacağı düşünülebilir.

---

⁴² Referans Gazetesi, 10.05.2006

⁴³ Ancak uydudan yayın Türkiye’de çok hızlı gelişmektedir. 2003’te önce yüzde 2-4 arasında olan uydu ile izlenme oranının, 2005’te yapılan araştırmada yüzde 20’leri geçtiği görülmüştür. Artışın devam edeceği öngörülmektedir.

Tablo 1: Bazı Avrupa ülkelerinde yayın alımında teknoloji yüzdeleri⁴⁴

Ülke	Kablo	Uydu	Karasal Analog
Türkiye	8	32	60
Belçika	91	7	2
Hollanda	89	9	2
Danimarka	54	22	25
Almanya	53	43	4
İsveç	49	22	30
Norveç	46	29	5
Avusturya	37	49	14
Finlandiya	35	9	6
Portekiz	33	14	53
İngiltere	15	30	55
Fransa	3	27	60
İspanya	7	18	75
İtalya	1	24	75
Yunanistan	0	6	94

Tablo 2: Bazı Avrupa ülkelerinde Karasal Analogdan Karasal Sayısal'a geçiş takvimi⁴⁵

Ülke	DVB ⁴⁶ - Düzenli Yayınlar Başlama	Analog Kapatma Başlangıç	Analog Kapatma Son
İngiltere	2002	2008	2012
İsveç	1999	2005	2008
İspanya	2005	2007	2010
Finlandiya	2002	2006	2006
Hollanda	2003	2007	2007
Almanya	2004	2008	2010
İtalya	2004	2006	2006
Fransa	2005	2007	2010
Danimarka	2007	2011	2011
Norveç	2006	2007	2009
Avusturya	2007	2007	2010

⁴⁴ Referans Gazetesi, 10.05.2006

⁴⁵ TVYD Başkanı Nuri Çolakoğlu RTÜK Sunumu, Mayıs 2006,
<http://www.rtuk.org.tr/SayisalYayin/PanelSunumCV/sunumlar/NuriCOLAKOGLUsunum.ppt>

⁴⁶ DVB - Digital Video Broadcasting - HomeDigital Video Broadcasting project, an international organization partnering with ETSI/CENELEC/EBU www.dvb.org

G. RTÜK'ÜN YEREL VE BÖLGESEL YAYINCILARA YÖNELİK EĞİTİM SEMİNERLERİ

2005 yılının Temmuz ayında bütün üyeleri yenilenen Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, sektörün düzenlenmesi ve denetletmesi konusunda olduğu kadar AB uyumu çerçevesinde de bir takım faaliyetler yürütmektedir. Bu çerçevede gündeme alınan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun yerel ve bölgesel yayıncılara yönelik eğitim seminerleri, Aralık 2005 itibariyle on birinci kez düzenlenmiştir.

Seminerlerde yerel ve bölgesel yayın kuruluşlarının temsilcilerine, *“Yayın İlkeleri ve İzleme Ölçütleri”*, *“Radyo ve Televizyon Yayın Etiği”*, *“Yayıncılık Alanında Gelişmeler”*, *“Yayıncılıkta Teknik Yeterlilik”*, *Radyo ve Televizyon Yayın Hukuku*, *“Dünyada RTÜK Benzeri Kuruluşlar ve Uygulamaları”*, *“Türk Dilinin Doğru ve Güzel Kullanımı”* ile *“Yayın Kuruluşlarının İdari, Mali ve Hukuki Sorumlulukları”* konularında bilgiler verilmiştir.

İki gün süren seminerlerin ardından katılımcılara sertifika verilmektedir.

SONUÇ

Türkiye'nin görsel işitsel politika alanındaki mevzuatı, müktesebat ile önemli ölçüde uyumludur. Ancak özellikle yasaların uygulanmasına yönelik belirsizlikler ve uygulamadaki bürokrasi ve yavaşlık dikkat çekicidir. Yeni RTÜK üyelerinin belirlenmesinin ardından bu alandaki gelişmelerin hızlanabileceğine dair bir beklenti oluşmuştur. Özellikle lisanslama ve akıllı işaretler konusunda atılan adımlar ve karasal yayıncılık ile ilgili gelişmeler kaydadeğerdir.

Sınır Tanımayan Televizyon Direktifi ile uyum çalışmaları kapsamında reklam denetimi ve düzenlemesi konusu da RTÜK'ün üzerinde gittikçe daha sıkı durduğu bir konudur. Aynı şekilde sanal ve gizli reklam ile ürün konumlama türü reklamlar da daha yakından izlenmeye başlamıştır.

Yayın ilkeleri anlamında mevcut yasadaki ilkeler listesinin çok uzun olduğu hem Avrupa Konseyi Sınır Ötesi Sözleşmesi'nde hem de Avrupa Birliği Sınır Tanımayan Televizyon Direktifinde değinilen yayın ilkelerinden çok farklı olduğuna dikkat çekilmektedir.⁴⁷

Ulusal otoritelerin belirli kamu yararı amaçlarını teminat altına almak amacıyla kendi yayıncılarının uyması gereken ek ve daha katı ilkeler tanımlayabileceği kabul edilirken, bunların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından yorumlandığı şekliyle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesine gereklerine uygun olması gerekmektedir. Bu anlamda her türlü formalitenin, koşulun, sınırlamanın veya yayıncılara uygulanacak cezaların “demokratik bir toplum içinde gerekli olabileceğinin”, “sosyal ihtiyacı bastıracağı” gerekçesiyle açıklanacağını ve güdülen amaçla orantılı olması gerektiğinin altı çizilmiştir. Düzenlemelerin AİHS'nin 10 maddesine uygun olması gereklidir.

Yayın kuruluşu sahiplerinin hisse oranları yeniden düzenlenmelidir. Frekans tahsisleri tamamlanmalı ve yayın lisansları geçici olmaktan çıkarılmalıdır. RTÜK bağımsızlığı ve özerkliği siyasi olmaktan çıkarılmalı ve güçlendirilmelidir.

---

⁴⁷ Galatasaray Üniversitesi Avrupa Günleri Türkiye ve Avrupa Birliği: Topluluk Müktesebatına Uyum, 4-5 Kasım 2004, Görsel ve İşitsel Politikalar ve Türkiye başlıklı tebliğ, Sunanlar: Av. Fikret İlkiz ve Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Araş. Gör. Barış Günaydın

Türk vatandaşları tarafından geleneksel olarak kullanılan Dil ve Lehçelerde Radyo ve Televizyon yayınlarına ilişkin Yönetmeliğin kabulü ve uygulanması ile ilerleme kaydedilmiştir. Türkçe'den başka dillerde yayın başlamıştır ve bu süreç özel radyo ve televizyonlarda, gittikçe artan bir serbestlik ile uygulamaya devam etmektedir. Ancak RTÜK bu alanda denetleyici işlevini gevşetmeyi zamana yaymayı hedefler bir görüntü çizmektedir.

Sonuç olarak, Görsel-işitsel politika alanında, Türkiye 2005 sonunda yayınlanan İlerleme raporundan bu yana dahi ilerleme kaydetmiştir. Haziran 2006'da başlayan tanıtıcı tarama ve Temmuz 2006'da sürececek olan ayrıntılı taramanın ardından fiili müzakere süreci içinde Türkiye'nin bu alandan katetmesi gereken hala önemli bir yol bulunmaktadır.

Ancak Türkiye'de yayıncılık sektörünün son derece yenilikçi, renkli, dünyaya açık ve teknolojik açıdan güçlü yapısı, bu uyumu sağlamakta güçlük çekmeyecektir.

Türkiye'de Görsel İşitsel Politika uyum sürecinde yaşanması muhtemel sorun, diğer pek çok müktesebat başlığında olanın tam tersine, genel olarak sektörün kendisinden değil, yasa koyucu, düzenleyici ve denetleyicilerin cesur adımlar atmakta siyaseten tereddüt etmelerinden, teknik bilgi yetersizliklerinden ve bürokrasiden kaynaklanmaktadır.

KAYNAKÇA

BASILI KAYNAKLAR

- European Commission, Television Without Frontiers: Green Paper on the establishment of the common market for broadcasting, especially by satellite and cable, COM(84)300, May 1984.
- European Commission, Communication from the Commission, Principles and Guidelines for the Community's Audiovisual Policy in the Digital Age , COM(1999) 657 final.
- European Commission, Towards a knowledge-based Europe, the European Union and the Information society, European Commission, October 2002.
- European Commission, Fourth Report From The Commission on the application of Directive 89/552/EEC "Television without Frontiers.
- The Fourth Communication from the Commission (COM(2002)778final) relating to the application of the "Television without Frontiers" 89/552/EEC directive for the period 2001-2002
- The Communication on the future of European regulatory audiovisual policy (COM(2003)784 final)
- Commission interpretative Communication on certain Aspects of the Provisions on televised Advertising in the "Television without Frontiers" Directive (C (2004)1450)
- Major Audiovisual Conference: "Between Culture and Commerce", Liverpool, 20-22 Eylül 2005.
- Communication from the Commisison, Principles and Guidelines for the Community 's Audiovisual Policy in the Digital Age , COM(1999) 657 final
- Protocol amending the European Convention on Transfrontier Television
- AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı (UP), 2003.
- Avrupa Birliği Komisyonu, Türkiye'nin Katılım Yönünde İlerlemesi Hakkında 2005 yılı Düzenli Raporu.
- İktisadi Kalkınma Vakfı Müktesebat Uyum Serisi / Avrupa Birliği'nin Telekomünikasyon ve Bilisim Teknolojileri Politikası ve Türkiye'nin Uyumu, İKV Yayınları, Şubat 2002.
- İktisadi Kalkınma Vakfı Müktesebat Uyum Serisi / Avrupa Birliği'nin Kültür ve Görsel İşitsel Politikası ve Türkiye'nin Uyumu, İKV Yayınları, Ağustos 2004
- Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü, Marmara Araştırmaları Dergisi, eEurope: Goals, Achievements, Challenges and Prospects, Esra Çayhan, cilt:10, Sayı:2, 2002.
- TVYD Başkanı Nuri Çolakoğlu RTÜK Sunumu, Mayıs 2006
- RTÜK Basın Bildirileri
- Görsel ve İşitsel Politikalar ve Türkiye başlıklı tebliğ, Galatasaray Üniversitesi Avrupa Günleri Türkiye ve Avrupa Birliği: Topluluk Müktesebatına Uyum, 4-5 Kasım 2004, Sunanlar: Av. Fikret İlkiz ve Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Araş. Gör. Barış Günaydın
- 23 Ocak 2006 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Katılım Ortaklığı'nın içerdiği ilke, öncelik ve koşullara ilişkin Konsey Kararı (2006/35/EC)
- 3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun
- RTÜK Yönetmelikleri
- 19 Temmuz 2003'de yürürlüğe giren 4928 sayılı yasa paketi

BASIN VE İNTERNET KAYNAKLARI

- NTVMSNBC
- Referans Gazetesi
- Radikal Gazetesi
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu: www.rtuk.org.tr
- Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi Modernizasyon Süreci:
http://ec.europa.eu/comm/avpolicy/reg/tvwf/modernisation/index_en.htm
- Akıllı İşaretler Sistemi: www.rtukisaretler.gov.tr
- Karasal Sayısal Yayıncılık: www.dvb.org
- Türkiye'deki Mevzuat ve yasa teklifleri: www.tbmm.gov.tr
- AB hakkında genel ve mevzuat bilgileri:
<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/eg/en/s10000.htm>
- Avrupa Birliği Genel Sekreterliği / <http://www.abgs.gov.tr/>
- Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciligi: <http://www.deltur.cec.eu.int>
- AB Haberleri Sitesi: <http://www.euobserver.com>
- AB Haberleri Sitesi: / <http://www.euractiv.org>
- European Commission/Directorate General for education and culture
http://europa.eu.int/comm/avpolicy/index_en.htm
- European Commission/Directorate General for information society
http://europa.eu.int/information_society/index_en.htm
- İktisadi Kalkınma Vakfı / <http://www.ikv.gov.tr/>
- AB Hukuku Portalı: / <http://europa.eu.int/eur-lex/en>

EK 1: Avrupa Birliği Müktesebatı

AB müktesebatı, 5. genişlemede, 31 başlık altında incelenmiştir. Türkiye ve Hırvatistan için ise katılım müzakerelerinin sürdürüleceği başlık sayısı 35 olarak belirlenmiştir. Aşağıda yer alan iki listede, AB müktesebatının 5. genişleme sürecinde ele alındığı şekliyle 31 başlık altında incelenmiş hali ve Hırvatistan ile Türkiye'nin katılım müzakereleri için öngörölmüş şekliyle 35 konu başlığından oluşan liste yer almaktadır.

5. Genişleme	Türkiye-Hırvatistan
1. Malların Serbest Dolaşımı	1. Malların Serbest Dolaşımı
2. Kişilerin Serbest Dolaşımı	2. İşçilerin Serbest Dolaşımı
3. Hizmet Sunma Serbestisi	3. Yerleşme Hakkı ve Hizmet Sunma Serbestisi
4. Sermayenin Serbest Dolaşımı	4. Sermayenin Serbest Dolaşımı
5. Şirketler Hukuku	5. Kamu İhaleleri
6.Rekabet Politikası	6. Şirketler Hukuku
7. Tarım	7.Fikri Mülkiyet Hukuku
8. Balıkçılık	8. Rekabet Politikası
9. Ulaştırma Politikası	9. Mali Hizmetler
10. Vergilendirme	10. Bilgi Toplumu ve Medya
11. Ekonomik ve Parasal Birlik	11. Tarım ve Kırsal Kalkınma
12. İstatistik	12. Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı Politikası
13. Sosyal Politika ve İstihdam	13. Balıkçılık
14. Enerji	14. Ulaştırma Politikası
15. Sanayi Politikası	15. Enerji
16. Küçük ve Orta Boy İşletmeler	16. Vergilendirme
17. Bilim ve Araştırma	17. Ekonomik ve Parasal Politika
18. Eğitim ve Öğretim	18. İstatistik
19. Telekomünikasyon ve Bilgi Teknolojileri	19. Sosyal Politika ve İstihdam
20. Kültür ve Görsel-İşitsel Politika	20. İşletme ve Sanayi Politikası
21. Bölgesel Kalkınma ve Yapısal Araçların Koordinasyonu	21.Trans-Avrupa Ağları
22. Çevre	22.Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu
23. Tüketicinin ve Tüketici Sağlığının Korunması	23. Adli Konular ve Temel Haklar
24. Adalet ve İşçileri Alanında İşbirliği	24. Adalet, Özgürlük ve Güvenlik
25. Gümrük Birliği	25. Bilim ve Araştırma
26. Dış İlişkiler	26. Eğitim ve Kültür
27. Ortak Dışişleri ve Güvenlik Politikası	27. Çevre
28. Mali Kontrol	28. Tüketicinin ve Tüketici Sağlığının Korunması
29. Mali ve Bütçesel Hükümler	29. Gümrük Birliği
30. Kurumlar	30. Dış İlişkiler
31. Diğer	31. Dışişleri, Güvenlik ve Savunma Politikası
	32. Mali Kontrol
	33. Mali ve Bütçesel Hükümler
	34. Kurumlar
	35. Diğer

2003 Mart'ında adaylık başvurusu yapan ve 18 Haziran 2004'te adaylık statüsü verilen Hırvatistan için hazırlanan Müzakere Çerçevesi'nde olduğu gibi, Türkiye için hazırlanan ve 29 Haziran 2005 tarihinde açıklanan taslak Müzakere Çerçevesi'nde de, taraflar arasında müzakereye konu olacak AB müktesebatının 35 başlık altında inceleneceği açıklanmıştır.

Bu değişiklik, müzakere edilecek konuların artmış olmasından değil, Birliğin 5. genişleme sürecinden elde ettiği deneyimlerden yola çıkarak, bazı başlıkları bölerek yeni başlıklar oluşturmamasından, bazı başlıkları da birleştirmesinden kaynaklanmaktadır.

AB Komisyonu müzakere başlıklarında bu tür değişiklikler gerçekleştirirken müzakere sürecinin daha kolay işlemlerini hedeflemektedir.¹

---

¹ İktisadi Kalkınma Vakfı web sitesi

EK 2: İktisadi Kalkınma Vakfı uyum süreci izleme çizelgelerinde ilgili bölüm

10. Bilgi Toplumu ve Medya ¹

Bu fasıldaki müktesebat; elektronik iletişim, özellikle elektronik ticaret ve koşullu erişim hizmetleri olmak üzere bilgi toplumu hizmetleri ile görsel-işitsel hizmetlere ilişkin spesifik kuralları içermektedir. Elektronik iletişim alanında telekomünikasyon hizmetlerinde ve ağlarında iç pazarın etkin bir şekilde işleminin önündeki engellerin ortadan kaldırılmasını, sektördeki rekabetin geliştirilmesini ve tüketici çıkarlarının korunmasını amaçlamaktadır. AB'nin görsel işitsel politikasının temel hedefleri ise; yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinin geliştirilmesi amacıyla araştırmanın desteklenmesi, rekabetin düzenlenmesi amacıyla mevzuat ve standartlar çerçevesinin oluşturulması ve bütün Avrupa vatandaşlarının bilgi toplumunun sağladığı imkanlardan yararlanmalarının ve ilgili faaliyetlere katılımlarının desteklenmesidir.

ALT-KOMİTELER VE DİĞER ÇALIŞMALAR	TARAMA SÜRECİ
Telekomünikasyon ve bilgi teknolojisi ile kültürel işbirliği, görsel ve işitsel politikalar, Türkiye'nin Topluluk programlarına katılımı 'Teknolojik Yenilik, Eğitim ve Araştırma Programları Alt Komitesi' nde ele alınmıştır. 2000 yılından bu yana 5 tur toplantı düzenlenmiştir. Bu çalışmalar ile AB müktesebatı ve Türk mevzuatı arasındaki farklılıklar ve bu farklılıkların giderilmesi için yapılması gereken uyum çalışmaları belirlenmiştir. DPT tarafından 9. Kalkınma Planı (2007-2013) çerçevesinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri alanında Bilgi Teknolojileri, Telekomünikasyon, Posta ile Yayınçılık Özel İhtisas Komisyonları oluşturulmuştur. Başta e-Dönüşüm Türkiye Projesi'nin koordinasyonu olmak üzere, kamu kurumlarının bilgi ve iletişim teknolojisi yatırımları arasında eşgüdüm sağlanması ve bilgi toplumu olma yolunda atılması gereken adımlara ilişkin stratejilerin belirlenmesi amacıyla 2003 yılı Mart ayında DPT bünyesinde Bilgi Toplumu Dairesi (BTD) kurulmuştur. Türkiye'nin e-Avrupa+ Girişimi'ne taraf olmasının ardından başlatılan e-Türkiye Girişimi kapsamında oluşturulan çalışma grupları koordinatörleriyle yapılan çalışmalar sonucunda Kısa Dönem Eylem Planı (KDEP) hazırlanmıştır. Ayrıca, "e-Dönüşüm Türkiye Projesi 2005 Yılı Eylem Planı" oluşturulmuştur.	Tanıttıcı Tarama (12-13 Haziran 2006) Ayrıntılı Tarama (13-14 Temmuz 2006)

¹ <http://www.ikv.org.tr/katilimmuzakereleri.php#bilgi>

EK 3: Türkiye'nin 2003 Ulusal Programı'nda ilgili bölüm

20. Kültür ve Görsel-İşitsel Politika

Kısa Vade

AB'nin *Sınır Tanımayan Televizyon Direktifi* ile uyumlu olarak: reklamlar, tele-alışveriş, küçüklerin korunması, tanınlar, toplum tarafından önem atfedilen olaylar gibi konularda idari düzenlemeler yapılmış olmasına rağmen, Direktife tam uyumun sağlanması için, sözkonusu düzenlemelerle ilgili olarak 3984 sayılı *Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunda* değişiklik yapılacaktır. Bu düzenlemelere ek olarak özellikle yargı yetkisi ve yaptırımlar konularında da gerekli mevzuat çalışmaları gerçekleştirilecektir

Değiştirilecek İdari Düzenlemeler

- 29 Mart 2001 tarihli *Uydu Yayın Lisans ve İzin Yönetmeliği* (2005, II. Çeyrek)
- 28 Mart 2002 tarihli *Kablo Yayını Lisans ve İzin Yönetmeliği* (2005, II. Çeyrek)

Yeni Çıkarılacak İdari Düzenlemeler

- *Küçüklerin Korunmasına İlişkin Sınıflandırma Sistemi Hakkında Yönetmelik* (2004, I. Çeyrek)
- *Önemli Olayların Belirlenmesi Hakkında Yönetmelik* (2004, I. Çeyrek)
- *Avrupa Eserleri Kotası Hakkında Yönetmelik* (2004, I. Çeyrek) *Ulusal Program*

Değiştirilecek Kanunlar

- 3984 sayılı *Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkındaki Kanunun İlgili Maddeleri* (2004, I.Çeyrek)

Yeni Çıkarılacak Kanunlar

- Yok

EK 4: ABGS 2003 Ulusal Programı" İzleme Çizelgeleri (Kurumsal Yapılanma Tabloları)

20 – Kültür Ve Görsel – İşitsel Politika (Kurumsal Yapılanma)¹

No	Sorumlu Kurum	Yapılması Gerekenler	Uygulama Tarihi
Öncelik 20.1 Görsel-işitsel alanda AB mevzuatına, özellikle sınır tanımayan televizyon direktifine uyum sağlanması			
1	Radyo ve Televizyon Üst Kurumu	Toplum için önemli olaylar konusunda seminer düzenlenmesi	2003
Mevcut Durum Hakkında Açıklama: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, mevcut 3984 nolu Yasasının AB Mevzuatına uyum amacıyla ilgili maddelerde değişikliği içeren bir taslak hazırlamış ve 3 Haziran 2004 tarihinde ilgili Devlet Bakanlığına göndermiştir. Yasa değişikliğinin Meclis tarafından kabulünü takiben hazırlanacak yönetmelik çerçevesinde 2006 yılında yayıncılar ve konuyla ilgili kamu kurumlarına yönelik bilgilendirme seminerleri düzenlenecektir.			
2	Radyo ve Televizyon Üst Kurumu	Avrupa’da sayısal TV’nin gelişmesi konusunda konferans ve eğitim seminerleri düzenlenmesi	2004
Mevcut Durum Hakkında Açıklama: Türkiye’de karasal sayısal yayıncılığın 2006 yılında deneme yayınlarına başlaması öngörülmüştür. Bu kapsamda, 3 Şubat 2006 tarihinde Ankara ve İstanbul il merkezlerinde aynı yayın buketi içerisinde kamu yayıncı kuruluşu TRT ile özel yayın kuruluşları dönüşümlü olarak deneme yayınlarına başlamışlardır. Bu bağlamda, Mayıs 2006 tarihinde İstanbul’da “Sayısal yayıncılık” paneli gerçekleştirilmiştir.			
3	Radyo ve Televizyon Üst Kurumu	Küçüklerin korunması için televizyon programlarında sınıflandırma sisteminin kullanımı hakkında konferans ve eğitim seminerlerinin düzenlenmesi	2003 - 2004
Mevcut Durum Hakkında Açıklama: 21 Nisan 2006 tarihi itibarıyla ulusal televizyon kanalları kapsamında resmen uygulamaya konulan ve ilk etapta ulusal kanlarda başlatılan küçüklerin korunması amacına yönelik olarak Üst Kurulumuz ve Hollanda Hükümeti arasında ortaklaşa hazırlanan “akıllı işaretler(programların sınıflandırılması)” sisteminin uygulanması hakkında eğitim seminerleri başlatılmıştır. Bu kapsamda öncelikle ulusal yayıncılara yönelik eğitim verilmektedir. İkinci aşamada ise 2006 yaz dönemi boyunca bölgesel ve yerel yayıncılara da yönelik eğitim seminerleri düzenlenecektir.			

¹ http://www.euturkey.org.tr/abportal/UVT/UPizleme_kurumsal.htm "2003 Ulusal Programı" İzleme Çizelgeleri (Kurumsal Yapılanma Tabloları)

EK 5: Avrupa Birliği 2005 Türkiye İlerleme Raporu’nda İlgili Bölüm

Fasıl 10: Bilgi Toplumu ve Medya¹

Müktesebat, elektronik iletişim, özellikle elektronik ticaret ve koşullu erişim hizmetleri olmak üzere bilgi toplumu hizmetleri ve görsel-işitsel hizmetler hakkında belirli kurallar içermektedir. Elektronik iletişim alanındaki müktesebat, telekomünikasyon hizmetlerinde ve ağlarında iç pazarın etkin bir şekilde işleminin önündeki engellerin ortadan kaldırılmasını, modern hizmetlerin evrensel anlamda mevcudiyeti de dahil olmak üzere sektördeki rekabetin geliştirilmesini ve tüketici çıkarlarının korunmasını amaçlamaktadır. Görsel-işitsel politika ile ilgili müktesebat, AB içinde televizyon yayınlarının serbest dolaşımına ilişkin koşulları oluşturan Sınır Tanımayan Televizyon Direktifiyle yasal uyum gerektirmektedir. Müktesebat, Avrupa standartlarına uygun olarak kamusal ve özel yayınlar için şeffaf, tahmin edilebilir ve etkili bir düzenleyici çerçeve oluşturmayı amaçlamaktadır. Müktesebat, Medya Plus ve Medya Eğitimi topluluk programlarına katılım kapasitesine sahip olmayı da gerektirmektedir.

Bu alanda bazı ilerlemeler kaydedilmiştir.

Elektronik iletişim ve bilgi teknolojileri ile ilgili bazı ilerlemelerin kaydedildiği belirtilebilir. (...)

Bilgi toplumu hizmetleri ile ilgili olarak bazı ilerlemeler sağlanmıştır (...)

Görsel-işitsel politika alanında, yasalar ve uygulamada kaydedilen somut ilerleme sınırlı kalmıştır.

Türk parlamentosu, ulusal düzenleyici kurum olan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ile ilgili bir anayasa değişikliğini Haziran 2005’de kabul etmiştir. Anayasanın 133. maddesinde yapılan bu değişikliğe göre, Üst Kurulun 9 yönetici üyesi parlamentoda sahip oldukları sandalye sayısı ile orantılı olarak siyasi partilerce seçilecektir. Bu düzenleme, 2 üyenin basın konseyleri ve

---

¹ European Commission, Brussels, 9 November 2005, SEC (2005) 1426, Turkey 2005 Progress Report

Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından görevlendirildiği eski yasadan farklılık teşkil etmektedir. Cumhurbaşkanı tarafından bir kez veto edilen bu anayasa değişikliği Haziran'da yürürlüğe girmiştir. Buna uygun olarak, radyo ve televizyon kanallarının kurulmaları ve yayın yapmalarına ilişkin kanunda da Temmuz ayında değişikliğe gidilmiştir. Bu gelişmelerin sonucunda, geçmişte taraflılıkla eleştirilen RTÜK'ün siyasi bağımsızlığı zayıflayabilecektir. Önde gelen iki parti tarafından önerilen 9 yeni üye Temmuz ayında seçilmişlerdir.

Cumhurbaşkanı, Mart ayında parlamentoda kabul edilen ve yabancı yatırımcıların Türk medya kuruluşlarında % 25'in üzerinde hisse sahibi olmalarına izin veren yasayı da veto etmiştir.

Türk vatandaşlarının günlük yaşamlarında kullandıkları Türkçe dışındaki dillerde ve lehçelerde yapılan yayınlar alanında sınırlı ilerleme sağlanmıştır. Türkçe dışındaki diller ve lehçelerdeki yayınlarla ilgili bir uygulama yönetmeliğinin Ocak 2004'de yürürlüğe konmasına rağmen, o tarihten bu yana lisans alan özel yayıncı olmamıştır.

Bir kamu kuruluşu olan Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) seçilmiş ana dillerdeki yayınlarını Haziran 2004'den beri sürdürmektedir. TRT'nin Radyo 1 ve TRT 3 televizyon kanalında Boşnakça, Arapça, Çerkezce, Kırmancı ve Zazaca yayınlar yapılmakta, ancak bu yayınlar süre ve kapsam olarak sınırlı kalmaktadır. Televizyondaki yayınların süresi günde 45 dakikayı ve haftada toplam dört saati, radyodaki yayınların süresi ise günde bir saati ve haftada beş saati geçmemektedir. Bu yayınlar kapsam bakımından sadece haber, müzik ve kültürel programlardan oluşmakta, örneğin çocuk programlarını kapsamamaktadır.

2004 yasasının yürürlüğe girmesinden bu yana ulusal düzeyde yayın yapan hiçbir özel kuruluş Türkçe dışındaki dillerde yayın yapma başvurusunda bulunmamıştır. Yerel ve bölgesel düzeyde ise 11 özel yerel televizyon ve/veya radyo istasyonu Türkçe dışındaki dillerde yayın yapmak için gerekli izni almak amacıyla başvuruda bulunmuştur. Ancak, hem usule ilişkin geniş kapsamlı düzenlemelerin varlığı, hem de RTÜK'ün lisans vermeden önce Türkiye'nin değişik bölgelerinde yerel dillerin kullanımına ilişkin ulus çapında bir "Profil Çalışması"nın tamamlanmasında ısrarlı davranması, herhangi bir yerel yayının gerçekleştirilmesini önlemiştir.

Türkiye'nin AB'nin görsel-işitsel müktesebatıyla uyum düzeyi reklamcılık ve küçüklerin korunmasına ilişkin bazı hükümlerle sınırlı kalmıştır. Müktesebatta yer alan temel ilkelere doğru atılmış bir adım olan, Türk vatandaşlarınca geleneksel olarak kullanılan diller ve lehçelerde radyo ve televizyon yayınlarına ilişkin yönetmelik halen uygulanmayı beklemektedir. Radyo ve Televizyon Yayınlarının Kuruluşuna İlişkin Kanun, tanımlar, yetki, yayın alma özgürlüğü, başlıca olaylar, Avrupalı ve bağımsız eserlerin teşviki ve yabancı sermayenin payı ve televizyon kuruluşlarına ilişkin kısıtlamalar bakımından sorunlar yaratmaya devam etmektedir.

Basın özgürlüğünün güvence altına alınması için Türkiye'nin iftirayla ilgili mevzuatının Avrupa standartlarını yansıtması gerekmektedir. *(Bakınız ayrıca Fası 23: Hukuki ve Temel Haklar).*

On yıl önce güçlü bir düzenleyici kurumun (RTÜK) oluşturulmasına rağmen, Türkiye'de halen istikrarlı, şeffaf ve etkili bir düzenleyici çerçeve bulunmamaktadır : radyo ve televizyon istasyonları düzenleyici çerçeve öncesinde kurulmuş olup, düzenleyici kurum henüz frekansları yeniden tahsis edecek ve geçici lisansları gözden geçirecek durumda değildir.

Sonuç

Türkiye bilgi toplumu ve medya alanında son rapordan bu yana bazı ilerlemeler kaydetmiştir. Bu ilerlemeler, bazı yasalar ve uygulama yönetmelikleri ile altyapı lisanslarının verilmesindeki eksikliklere rağmen, özellikle elektronik iletişim ve bilgi teknolojileri sektörünün serbestleştirilmesi, bu alanlardaki yasaların müktesebatla uyumlu hale getirilmesi ve yeni yasaların yürürlüğe girmesiyle sağlanmıştır. (...)

Türkiye görsel-işitsel politikayla ilgili müktesebata kısmen uyum sağlamıştır. Rapor döneminde yasalar ve uygulamayla ilgili somut ilerleme sınırlı kalmıştır. Türkçe'den başka dillerdeki yayınlar 2004'de başlamış ise de, bu sürecin gereken şekilde pekiştirilmesi beklenmektedir. Türk yasaları ve uygulamasının müktesebatla uyumlu duruma getirilebilmesi için kayda değer çaba harcanması gerekmektedir. İdari kapasitenin güçlendirilmesine devam edilmelidir. Düzenleyici kurumun bağımsızlığı da güçlendirilmelidir. Türkiye, yasal reformlarını sürdürmesi ve etkili biçimde uygulaması için teşvik edilmektedir.

EK 6: 2005 Türkiye Katılım Ortaklığı Belgesi'nde ilgili bölümler¹

3.1. Kısa vadeli öncelikler

Üyelik yükümlülüklerini üstlenebilme kapasitesi

Bilgi Toplumu ve Medya

- Radyo televizyon düzenleyici kurumunun kapasitesinin ve bağımsızlığının artırılması.
- Başta Sınır Tanımayan Televizyon Direktifi olmak üzere görsel-işitsel politika alanında mevzuat uyumuna devam edilmesi.

3.2 Orta Vadeli Öncelikler

Üyelik yükümlülüklerini üstlenebilme kapasitesi

Bilgi Toplumu ve Medya

- Görsel-işitsel mevzuata uyumun tamamlanması ve bağımsız televizyon/radyo düzenleyici kurumunun kapasitesinin güçlendirilmesi

6. İzleme

Katılım Ortaklığı Belgesi'nin uygulanması, uygun olduğu şekilde Ortaklık Anlaşması altındaki mekanizmalar çerçevesinde ve Komisyon İlerleme Raporları yoluyla incelenecektir.

(...)

Katılım Ortaklığı Belgesi, gerektiğinde gözden geçirilmeye devam edilecektir².

---

¹ 23 Ocak 2006 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Katılım Ortaklığı'nın içerdiği ilke, öncelik ve koşullara ilişkin Konsey Kararı (2006/35/EC)

² AB Resmi Gazetesi L 85, 20.3.1998, p.1.

EK 7: Avrupa Konseyi Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Çerçeve Sözleşme İmza ve Onay Tablosu¹

ÜYE DEVLETLER	İmza Tarihi	Onay Tarihi	Yürürlüğe Giriş
	42 imza	38 onay / katılım	
ARNAVUTLUK	29.06.1995	28.09.1999	01.01.2000
ANDORA			
ERMENİSTAN	25.07.1997	20.07.1998	01.11.1998
AVUSTURYA	01.02.1995	31.03.1998	01.07.1998
AZERBAYCAN	KATILIM		01.10.2000
	26.06.2000		
BELÇİKA	31.07.2001		
BOSNA HERSEK	KATILIM		01.06.2000
	24.02.2000		
BULGARİSTAN	09.10.1997	07.05.1999	01.09.1999
HİRVATİSTAN	06.11.1996	11.10.1997	01.02.1998
KIBRIS RY	01.02.1995	04.06.1996	01.02.1998
ÇEK CUMHURİYETİ	28.04.1995	18.12.1997	01.04.1998
DANİMARKA	01.02.1995	22.09.1997	01.02.1998
ESTONYA	02.02.1995	06.01.1997	01.02.1998
FİNLANDİYA	01.02.1995	03.10.1997	01.02.1998
FRANSA			
GÜRCİSTAN	21.01.2000	22.12.2005	01.04.2006
ALMANYA	11.05.1995	10.09.1997	01.02.1998
YUNANİSTAN	22.09.1997		
MACARİSTAN	01.02.1995	25.09.1995	01.02.1998
İZLANDA	01.02.1995		
İRLANDA	01.02.1995	07.05.1999	01.09.1999
İTALYA	01.02.1995	03.11.1997	01.03.1998
LETONYA	11.05.1995	06.06.2005	01.10.2005
LİHTENŞTAYN	01.02.1995	18.11.1997	01.03.1998
LİTVANYA	01.02.1995	23.03.2000	01.07.2000
LÜKSEMBURG	20.07.1995		
MALTA	11.05.1995	10.02.1998	01.06.1998
MOLDOVYA	13.07.1995	20.11.1996	01.02.1998
MONAKO			
HOLLANDA	01.02.1995	16.02.2005	01.06.2005
NORVEÇ	01.02.1995	17.03.1999	01.07.1999
POLONYA	01.02.1995	20.12.2000	01.04.2001
PORTEKİZ	01.02.1995	07.05.2002	01.09.2002
ROMANYA	01.02.1995	11.05.1995	01.02.1998
RUSYA	28.02.1996	21.08.1998	01.12.1998

¹ Tabloda ülkelerin sırası İngilizce resmi adlarına göre dir. Güncelleme 5 Nisan 2006
<http://www.coe.int/minorities>

SAN MARİNO	11.05.1995	05.12.1996	01.02.1998
SİRBİSTAN KARADAĞ	KATILIM		01.09.2001
	11.05.2001		
SLOVAKYA	01.02.1995	14.09.1995	01.02.1998
SLOVENYA	01.02.1995	25.03.1998	01.07.1998
İSPANYA	01.02.1995	01.09.1995	01.02.1998
İSVEÇ	01.02.1995	09.02.2000	01.06.2000
İSVİÇRE	01.02.1995	21.10.1998	01.02.1999
MAKEDONYA	25.07.1996	10.04.1997	01.02.1998
TÜRKİYE			
UKRAYNA	15.09.1995	26.01.1998	01.05.1998
İNGİLTERE	01.02.1995	15.01.1998	01.05.1998

EK 8: Avrupa Ülkelerinin 1 Haziran 2006 itibariyle Bölgesel ve Azınlık Dillerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Şartı'nı onaylama durumları ¹

Devletler	İmza	Onaylanma	Yürürlüğe giriş
Almanya	05.11.1992	16/9/1998	01.01.1999
Andora			
Arnavutluk			
Avusturya	5/11/1992	28.06.2001	1/10/2001
Azerbaycan	21/12/2001		
Belçika			
Bosna Hersek	7/9/2005		
Bulgaristan			
Çek C.	9/11/2000		
Danimarka	5/11/1992	8/9/2000	1/1/2001
Ermenistan	11/5/2001	25/1/2002	1/5/2002
Estonya			
Finlandiya	5/11/1992	9/11/1994	1/3/1998
Fransa	7/5/1999		
Gürcistan			
Hırvatistan	5/11/1997	5/11/1997	1/3/1998
Hollanda	5/11/1992	2/5/1996	1/3/1998
İngiltere	2/3/2000	27/3/2001	1/7/2001
İrlanda			
İspanya	5/11/1992	9/4/2001	1/8/2001
İsveç	9/2/2000	9/2/2000	1/6/2000
İsviçre	8/10/1993	23/12/1997	1/4/1998
İtalya	27/6/2000		

¹ Kaynak : Avrupa Konseyi Antlaşma Ofisi <http://conventions.coe.int>

İzlanda	7/5/1999		
Kıbrıs RY	12/11/1992	26/8/2002	1/12/2002
Letonya			
Lihtenştayn	5/11/1992	18/11/1997	1/3/1998
Litvanya			
Lüksemburg	5/11/1992	22/6/2005	1/10/2005
Macaristan	5/11/1992	26/4/1995	1/3/1998
Makedonya	25/7/1996		
Malta	5/11/1992		
Moldovya	11/7/2002		
Monako			
Norveç	5/11/1992	10/11/1993	1/3/1998
Polonya	12/5/2003		
Portekiz			
Romanya	17/7/1995		
Rusya	10/5/2001		
San Marino			
Sırbistan Karadağ²	22/3/2005	15/2/2006	1/6/2006
Slovakya	20/2/2001	5/9/2001	1/1/2002
Slovenya	3/7/1997	4/10/2000	1/1/2001
Türkiye			
Ukrayna	2/5/1996	19/9/2005	1/1/2006
Yunanistan			

Onaylanmamış imzaların toplamı	12
Onay/Katılım toplamı	20

² Sırbistan ve Karadağ Mayıs 2006'da yapılan referandumla iki ayrı bağımsız ülke olmuşlardır.

EK 9: Müktesebatın Uygulanması İçin Gerekli Olan Yapılanma¹

10. Bilgi Toplumu ve Medya

Görsel-İşitsel Politika²

Bu alandaki yasal yaklaşım **yayıncılık** alanında bir **ulusal düzenleyici sistemlerin** varlığını gerektirmektedir. Görsel-ışitsel müktesebat (Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi Madde 3.2) üye ülkelerin uygun olan araçlar ile ve yasaları çerçevesinde, kendi yargı yetkileri altında bulunan yayıncıların etkin bir biçimde yönergenin hükümlerine uymalarını sağlamasını gerektirmektedir.

Bunlardan başka, görsel-ışitsel müktesebat (Sınır Tanımayan Televizyon Yönergesi Madde 3.3) ulusal önlemlerin, kurallara uyulmasını gözeten yargı otoritelerine ve diğer otoritelere de uygulanmasını gerektirir.

Düzenleyici sistemler görsel-ışitsel mevzuatın etkin bir biçimde uyarlanmasına ve uygulanmasına olanak tanıyan temel yetkilere sahip olmalıdır. Görsel-ışitsel müktesabat uyarınca düzenleyici sistemler; kanunların uygulaması, yargılama, Avrupa bağımsız çalışmalarını destekleyen önlemler, reklamcılığın düzenlenmesi, tele-alışveriş ve sponsorluk, küçüklerin ve cevap hakkının korunması gibi temel unsurları kapsamalıdır.

Bu gibi yetkiler aşağıdaki ihtiyaçları kapsar:

- **Yeterli izleme kapasitesi:** Yayıncıların yayınları ile ilgili veri sağlamak ile yükümlü kılınması olanağını da içeren; yayıncıların konu kaynaklarının izlenmesi yetkisi. Denetim sistemleri Komisyona yayıncılık mevzuatına uyum ve ona uygunluk ile ilgili detaylı raporlama sağlayabilmek zorundadır. Bu yetkileri uygulayabilme gücü; izleme fonksiyonunun yerine

---

¹ Guide to the Main Administrative Structures Required for Implementing the Acquis (Updated: May 2005) / Müktesebatın Uygulanması İçin Gereken Ana İdari Yapılar , Rehber içerikli resmi olmayan çalışma belgesi <http://www.abgs.gov.tr/uploads/files/main%20administrative%20structures-version%20may2005.pdf>

² Çeviri bu tez için yapılmıştır. Resmi tercüme değildir.

getirebilmesi amacıyla düzenleyici sistemlerin yeterli teknik donanıma, teknik bilgiye ve insan kaynaklarına sahip olmasını gerektirir.

• **Yeterli yaptırım uygulama gücü:** Kanun ve lisans şartlarına ihlallere karşı, ihlalin ciddiyeti ölçüsünde bir dizi yaptırım uygulayabilme gücü. Bu yetkiler; uyarı yayınlama, para cezası verme ve yayını yasaklama/yayın lisansını iptal etme yetkisini kapsamaktadır (görsel-işitsel müktesebatın sınırlar ötesi doğasına uygun olarak ciddi ihlaller olması durumunda). Düzenleyici sistemler bu yetkilerle şeffaf bir uygulamaya izin verecek biçimde uyumlulaştırılmalıdır.

EK 10: Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunu Değiştiren Kanunlar

13 Nisan 1994 tarihinde kabul edilip, 20 Nisan 1994 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 3984 sayılı "Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun" değişik tarihlerde değiştirilip, maddeler eklenmiş ve muhtelif düzenlemeler yapılmıştır.

Söz konusu kanunların kabul tarihleri, Resmi Gazetede neşir ve ilanı aşağıda belirtilmiştir.

- 1- Kanun No: 4756, Kabul Tarihi: 15/05/2002, Resmi Gazetede Yayımlı: 21/05/2002, Resmi Gazete Sayısı: 24761
- 2- Kanun No: 4771, Kabul Tarihi: 03/08/2002, RGY: 09/08/2002, Sayı: 24841
- 3- Kanun No: 4928, Kabul Tarihi: 15/07/2003, RGY: 19/07/2003, Sayı: 25173
- 4- Kanun No: 4956, Kabul Tarihi: 22/07/2003, RGY: 29/07/2003, Sayı: 25183
- 5- Kanun No: 4962, Kabul Tarihi: 30/07/2003, RGY: 07/08/2003, Sayı: 25192
- 6- Kanun No: 5101, Kabul Tarihi: 03/03/2004, RGY: 12/03/2004, Sayı: 25400
- 7- Kanun No: 5216 , Kabul Tarihi: 10/07/2004, RGY: 23/07/2004, Sayı: 25531
- 8- Kanun No: 5218, Kabul Tarihi: 14/07/2004, RGY: 21/07/2004, Sayı: 25529
- 9- Kanun No: 5373, Kabul Tarihi: 24/06/2005, RGY: 05/07/2005, Sayı: 25866